446-MS. I.16

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

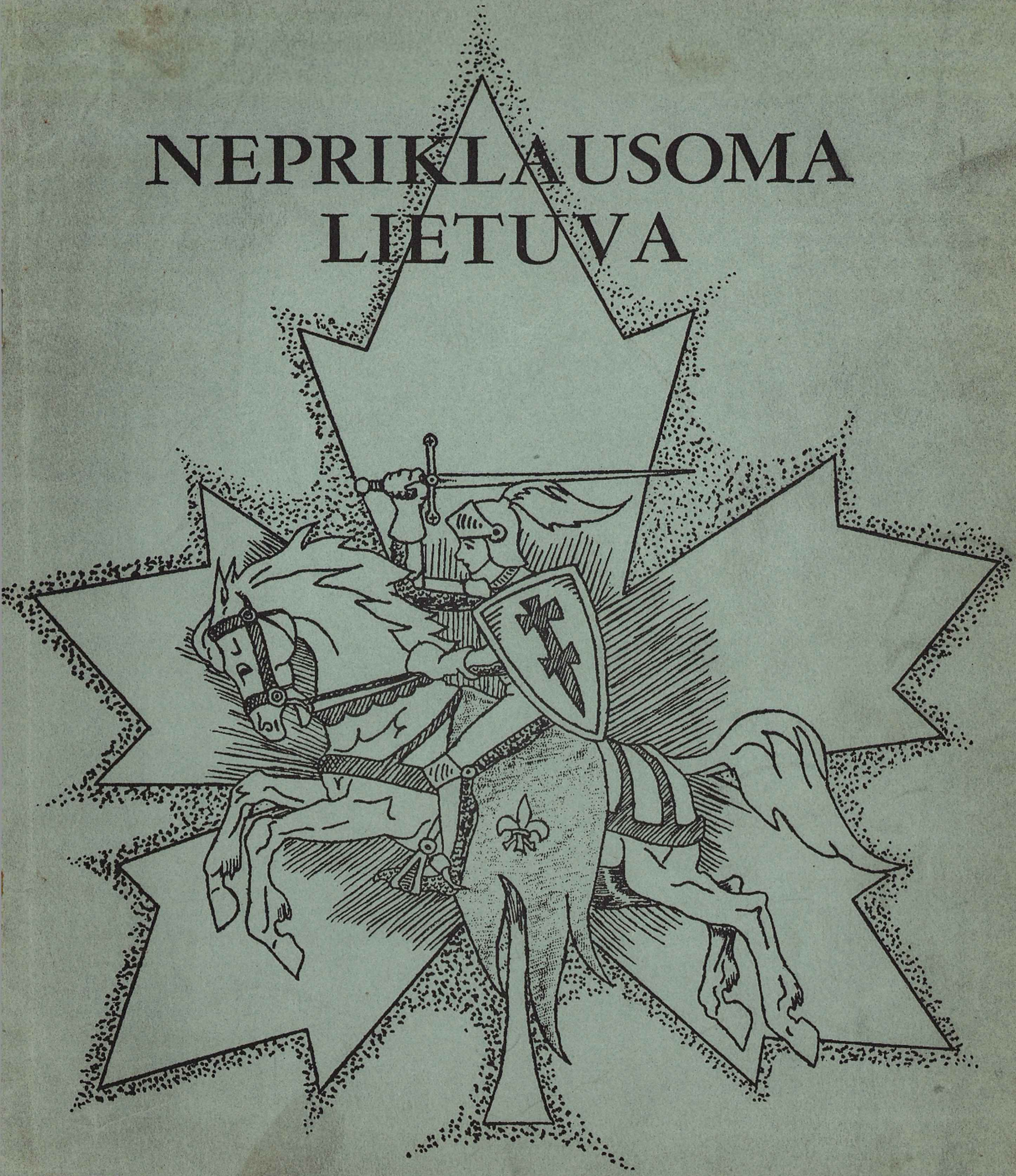

MONTREAL GEGUZIS — MAY, 1943 Tomas II, Nr. 15.

N E P R I K L A U S O M A L I E T U V A

(INDEPENDENT LITHUANIA)

Kanados Lietuvių Kultūrinio Gyvenimo Žurnalas

Nr. 15 Montreal, gegužės mėn., 1943 metų Tomas II

Už Išlaisvinimą Lietuvos! — For Liberation of Lithuania!

Už Ištikimybę Kanadai! — For Loyalty to Canada!

Už Santarvės Pergalę! — For the Victory of the Allies!

Leidžia Kanados
Lietuvių Taryba
Montreale

Prenumerata metams:

Kanadoje $1.00

Užsieny $1.50

Yearly Subscription Rates:

Canada $1.00

Other Countries $1.50

Redakcijos ir Administracijos

Antrašas:

2588 Bercy Street
Montreal, Quebec,
Canada

Vyr. Redaktorius ..... Marija Aukštaitė

Redaktorius ..... Algirdas Navikevičius

Red. Padėjėjas ..... Jonas Yla

* * *

T U R I N Y S

		pls.
Vyt. Širvydas	Šiuolaikinis Momentas	1
Jūrų Sirena	Tėvynės Užgrobikui	3
Alg. Navikevičius	Už Lietuvą	4
Vincentas Budrikas	Įvykių Žygiuotė	6
J. Aistis	Prisikėlimas	12
V.J.B.	In Memoriam	13
M. F. Jokubynienė	Iš R.K. Vajaus Toronte	17
Arėjas Vitkauskas	Draugo Mirtis Ligoninėje	21
J. Uždavinys	Dzūkas Armijoje	22
Alg. Navikevičius	Kanados Žinios	24
Elegijus Uosis	Iš Seno Dienoraščio	27
Petras Liaukevičius	MacGregor'o Bangos	31
J. L.	Pasakėčia	34
J. Urbonas	Flin Flon'o Aidai	35
Korespondentė	Toronto Dienos	37
Vytautas Širvydas	Už Sienos	40
Marija Aukštaitė	Rimelis	42
Helena Bandžiūtė	Moterų Kertelė	48
" "	Laiškai Motinoms	49
Omnia Vincit Amor	Mintys Apie Motiną	52
J. Garunkštytė	Motinai	54
Helena	Tol Mylėsiu Tave	55
Petrutė	Montrealo Krislai	58
A. Navickas	Puikus Koncertas	65

* * *

ŠIUOLAIKINIS MOMENTAS

VYT. ŠIRVYDAS

Premjeras Churchill ir Prezidentas Roosveltas asmeniškai jau ir vėl konferuoja. Tai bus jau penktoji konferencija. Kiekvienas šių didžių protų susitikimas - buvo svarbus žmonijos ir Susivienijusių Tautų likimui.

Nėra abejonės, bus svarbus ir šios konferencijos vaisius, kurs laukiamas Amerikai, Kanadai, Anglijai ir visai Sujungtų Tautų seimai.

Pirmas šių vadų susitikimas - pagimdė Atlanto Čarterį, į kurį mūsų broliai lietuviai ir Lietuva dedame visą viltį, kad po karo mūsų tėvynė vėl apsivainikuotu laisve ir nepriklausomybe.

Atlanto Čarteris, yra Susivienijusių Tautų karo tikslų platus apibrėžimas.

Antrame savo suėjime Churchill ir Roosvelt - nustatė planus kaip Vokietiją ir Japoniją nugalėti. (pirma Vokietiją, paskui Japoniją).

Trečia šių vadų konferencija nustatė fašistų išvijimą iš Afrikos ir Prancūzijos stiprinimą.

Ketvirta konferencija Casablankoje fašistams pareiškė, jie bus puolami visur iki be jokių sąlygų pasiduos.

Ką Roosveltas ir Churchill savo penktoje konferencijoje planuos, aišku, nebus mums smulkmeniškai pranešta, bet iš visko sprendžiama, kad jie nutars pulti Hitlerį Europoje ir, galiausia, - sutrupinti tą piktą šašą, kuris vokiečius žverimis padarė ir upelius kraujo ir ašarų paliejo.

Šios konferencijos vaisiai, gali būti tie, kad bus paskiriamas karo vadas, kuris puolimui vadovautų. Afrikos paėmimą vedė

amerikonas, Europos puolimas, gali būti, vyks anglo generolo vadovavimu.

Laikas - atidengs gyvenimo kortas.

* * *

Šito puolimo visas pasaulis, o ypatingai mažosios pavergtos Europoje tautos - nekantriai laukia. Visi keliai - šiam puolimui paruošti. Kova Afrikoje - pasibaigė su puikia pergale! Fašistai susmuko. Pasaulis pamatė, kad vokiečiai taip pat moka buriais kaip avys pasiduoti ir rankas iškelti, net "Dunkirko" neprisimindami.

Puolimo pasiruošimas eina ir diplomatijoje. Prezidentas Roosveltas pasiuntė Sovietijos buvusį Amerikoj ambasadorių p. Davies su asmeniniu laišku Stalinui. Spėjama, kad Roosveltas nori padaryti asmeninę konferenciją su Stalinu kaip darė su Churchillu. Amerikos vadas tiki, kad tokiais asmeniniais valstybės galvų susėjimais, visi klausimai geriau išsprendžiami negu rastu.

Čia svarbus ir Čekoslovakijos prezidento Benešo atsilankymas į Washingtoną, kuris yra dabar Roosvelto svetys. Benešas tvirtai stoja už Sovietiją ir net buvo gandų apie jo sutikimą pripažinti Pabaltiją Maskvai!

Pasitaręs su Amerikos Prezidentu Benešas, sakoma vyksiąs pas Staliną. Visų šių pasitarimų tikslas aiškus: suderinti Rusijos ir Amerikos-Anglijos politiką - taip karo, taip tikslų.

Kiekvienam lietuviui, gal būt aišku, kad čia gyvai bus palieta jo tėvynė ir jos likimas! Jei Stalinas neatsisakys nuo "Tarybinės Lietuvos" ir nepasiduos Roosvelto įkalbinėjimams, Lietuvos laisvės klausimas - bus labai pavojingoje pusiausvyroje. Niekad nebuvo reikalo lietuviams visur energingai veikti taip, kaip dabar yra reikalas; kada pavergtos Europos viltys aukštos, kada fašistai visur kinkas drebina, kada Churchillas ir Roosveltas sprendžia: kaip ir kur duoti lemiamą kirtį.

* * *

Kanados lietuviai privalėtų pridėti savo skatiką išlaikyti Lietuvos Pasiuntinybę Londone. Londonas, kaip visi žino, yra svarbus pasaulinis politikos centras; galingos British Commonwealth of Nations Tautų Sąjungos ekonomine ir politinė galva.

Lietuvos Pasiuntinys B.K. Balutis (buvęs amerikietis), visų kliūčių nežiuredamas - vykusiai gina nepriklausomos Lietuvos reikalus. Jam uoliai padeda Lietuvių Draugijų Anglijoje Federacija, kurios pirmininkas Bulaitis aną dieną, vykusiai atremė Oksfordo

profesoriaus Taylor tvirtinimus, būk Lietuva "legaliai" priklauso Rusijai.

Bulaičio laiškas įdėtas į svarbų Manchester Guardian laikraštį.

Estai, jau seniai savo Pasiuntinybę aukomis Londone užlaiko. Tą patį pradėjo daryti ir Amerikos lietuviai. Manoma kas menuo sukelti apie $500. Būtų gražu, jei 11,000 Kanados lietuvių, savo tautos laisvę mylinčių žmonių, - savo dalį sukeltų.

* * *

TĖVYNĖS UŽGROBIKUI

Aplinkui patrankos, kapų gretų gretos.
Kiek akys užmato vis apkasai platus!
Kapeliai be kryžių, tik lentos ir smilgos -
Gretoms išrikiuota - amžių pilys ilgos.

Grobike! kam dristi mynti žemę šventą?!
Naikinti, ropoti kaip žalingas angis!
Juk tu žmogus! žmogau, atmink amžių krantą
O jo neišvengsi, nors skrisi padangems.

Ak, palik tą žemę - mano bočių kaulus!
Nes sujudes pilys ir sudrebins kalnus!
Palik laukus kur tiek verkiančių berželių,
Kur žeri plotai nekaltų žydinčių linelių.

Ne tau čia nuklotą žiedais pušynai ir šilai...
Kam gi mano tėvų žemę kanuolems apsodinai?!
Išeik! kurs svetimoj dirvoj kardą iškėlęs,
Nes mano brolių krutinėj issitiesė kerstoto gelės!
Tu jų nusigąsi: jos juodų rožių metalais prasižios -
Ir tave į amžinus tyrus giltinių žirgais išjos.

Žinau, kad paneigsi mano tiesią lyrą,
Bet šiandien mūs išeivių širdy visi žiedai byra!
Ne tam, kad tavo žiauri žiema laisvę surakino,
Bet tam - kad išaugtų nauji ūgiai pasiryžimo.

Mes visi kaip vienas petis surakinsim.
Prieš tave iseisim ir amžiais nemirsim!
Tad išeik! kurs mūs žemej kardą iškelęs -
Išbildek su vėjais - iš kur atsivelęs.

Jūrų Sirena.

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

UŽ LIETUVĄ

Lietuva yra lietuvio lopšys ir išeivio ilgėsys. Tik tada įvertini savo šalį, kada ją palieki, arba netiketai jos netenki. Bet, ji visada tavęs laukia ir visada ji tau tarnaus, jei tik nuo jos nesišalinsi ir išlaisvinsi ją iš vergijos pančių.

Lietuva bus tokia, kokia tu ją padarysi. Ji neša vargus visų lietuvių: kokį gyvenimą tu vesi - bus įrašytas jos biografijoj arba užuomaršoj.

Iki šiol, Lietuva yra verta pagyrimo: jos vadai ir gyventojai ją vede taku teisybės ir kultūros, bet esant fiziniai maža, teko būti užgrobta didesnės jėgos.

Kultūroje, mažesnė šalis gali duoti pavyzdžius didesnėms ir, šis faktas - per istoriją pasikartoja.

Lietuvis paeina iš garbingos šeimos protėvių, kurie per amžius gynė ir tobulino Lietuvos moralę ir materialę pažangą, saugojo savą dvasią.

Priešai vis puldinėjo pavydo ir užgrobimo motyvais, bet lietuviui esant drąsiam, kantriam ir ištvermingam, perneštа daug chaosų, ir vis kilta į didesnias aukštumas.

Šiandien Lietuva vėl rancasi vergijoje. Ją trypia svetimi. Ji laukiasi savų, ir jos džiaugsmas ir viltis - tik savo vaikuose.

Mes išeiviai, protėvių vardu - esame skolingi Lietuvai laisvę, nes be mūsų pasiryžimo, jos nepriklausomybės atgavimas neįmanomas. Tik petis petin sustoję, prikelsime Lietuvą mūsų.

Todėl, dabar laikas jungtis, planuot, aukotis ir aukėt, ir

Nepriklausoma Lietuva

su laiku vėl galėsime parodyti pasauliui, kad Lietuva ir jos ištikimi vaikai, yra verti būti laisvais ir savystoviais.

Lietuvis yra retas kaip ir auksas, ir todėl yra vertingas. Spėjama, kad tarpe 500 pasaulio gyventojų žmonių - randasi vienas lietuvis. Tad, jeigu jo tėvynės lopsys liks išardytas ir nepertaisytas - lietuvio likimas gali būti labai liūdnas.

Ginant Lietuvą, mes patys giname save, savo interesus, savo tėvus ir gimines ir, todėl gint save yra natūralu ir garbinga.

Lietuva egzistuos ne tik per mūsų amžiaus laikotarpį, bet ji liks ir dėl mūsų vaikų, dėl naujų kartų, kurių taip pat bus pareiga ją vesti nuo ten, kur mes ją perduosim. Todėl mes turim apgint jos laisvę, nežiūrint kiek tas reikalaus darbo ar aukų.

Lietuva nenori karų. Nenori kraujo liejimo. Ji nori tik auklėti, pažengti ir pagelbėti žmogui atlikti savo žemišką uždavinį.

Per šiuos pereitus 25 metus nepriklausomybės, Lietuva padarė stebūklus progrese visokiuose kultūros darbuose. Šį darbą ji vystė vis su didesniu užsimojimu, kol brutališka ranka jos laisvę nusmaugė ir suardė ryžtingų metų progresą. Ir, nors suardė materialiską pakilimą, bet lietuvio dvasia liko uždegta didesniu pasiryžimu, kuris savo laike - vėl pasireiks!

Užsienio lietuviai, turi didžiausią galią išgelbėti Lietuvą. Lietuvos gyventojai - dabar bejėgiai... išblaškyti ir išsklaidyti. Ir vargas bus mūs tautai, jei mes gyvenantieji už Atlanto ir tolimų kalnų - nesusikalbesime bendru, Lietuvos laisvinimo klausimu.

Visi žinome, kad jau treti metai Lietuva yra praryta dviejų siaubūnų, ir tik kada šitie drakonai bus nugaleti; Lietuva prisikels.

Išlaisvinta Lietuva bus sunykus, išvargus, serganti ir bejėgė. Mes turesime ją gydyti, atgaivinti, todėl turime ryžtis pasiimt ją į savo globą, nes jei paimtų kitos valstybės nors ir dideles - ji nebus taip prižiūrima, kaip ją prižiūrėtų jos tikri vaikai - patys lietuviai.

Perėmimo kelias yra sunkus ir atsakomingas. Bet tikras lietuvis yra visada pasiruošęs savo tėvynei kaip ir jo protėvis karžygis Vytautas, Algirdas ar Kęstutis.

Tad, narsus lietuvi! Į darbą už Lietuvos laisvę, kultūrą ir demokratišką gyvenimą.

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

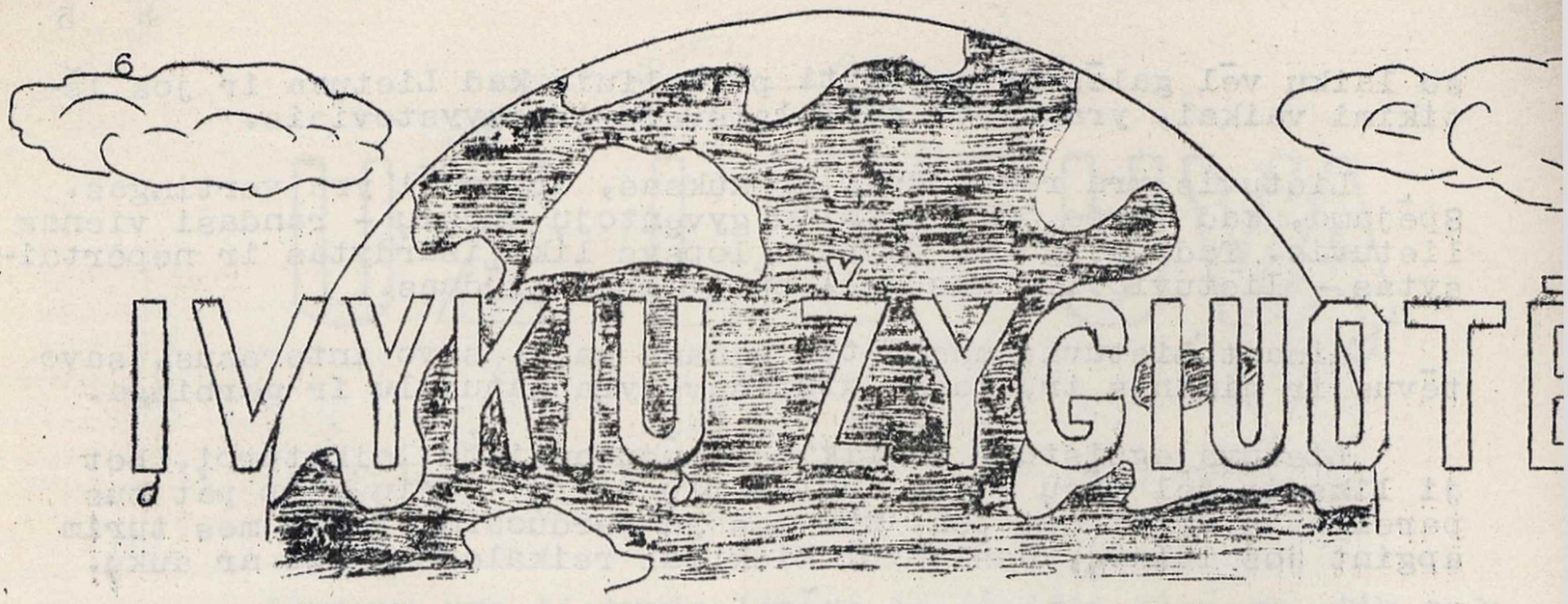

VINCENTAS BUDRIKAS

Aš esu USA Bonas. Aš dirbu šautuvus. Aš dirbu orlaivius. Aš statau laivus. Aš maitinu kareivius.

Aš esu USA Bonas. Aš esu laisvės investmentas.

Aš nieko neatimu iš tavęs. Aš kažko duodu tau. Aš duodu tau daugiau negu nuošimtį palūkų. Aš atgražinsiu tavo mylimiausius anksčiau, jei tu pirksi mane.

Aš esu USA Bonas. Aš esu šiandien toks svarbus tau, kaip ir konstitucija, nes be tavo pinigų konstitucija liks sunaikinta įsiveržusių priešų.

Pirk mane. Pirk mane daugelį kartų!

Aš esu akumuluotas laisvės 154 metų nuošimtis. Aš esu tavo brangus ir amžinas laisvės dokumentas - amerikono laisvės paliudymas.

Pirk mane!

* * *

Rusija giriasi, kad kino žvaigždžių, kompozitorių, aktorių, dramaturgų ar poetų neimanti į kariuomenę. Ji įrodinėja, kad svarbu "palaikyti savo kultūrą". Tikra priežastis: jos "artistai" visai ne artistai. Jie įsakingai liepiami gaminti "sovietų dramas-komedijas", "sovietų muziką", "sovietų krutamuosius paveikslus", "sovietų skulptūrą" ir tt. Jos vadinamasis kulturingas gyvenimas yra jos pasaulinės propagandos dalis komunizmui. Jos "kulturinga"

veikla yra raudona. Jos vadinamieji "artistai" yra visi armijoje. Jie klusniai klauso Markso, Lenino ir Stalino įsakymų - arba.

* * *

Japonija. Pacifiko situacija. Ką nors reikia ūmai daryti, kad pažadinti amerikonus iš japonų pergalės pavojaus.

Hitleris, nors dar gali vaikščioti virve, jau gerokai įkaušęs. Anglija, Rusija ir Francuzija apsidirbs su juo. Bet, kai Kinija beveik parpuolusi ant kelių, mes likom vienų vieni Pacifike, ir susitinkam su neišsemiamu resorsu milžinų - milžinu, kurs savo pirmomis klastybėmis užgrobė daugelį salų, milžinų, kurs turi 200,000,000 vergų klausyti jo įsakymo.

Ir šie vergai ne antagonistiški Japonijai. Europoj, Norvegijoj, Graikijoj, Belgijoj, Holandijoj, Lenkijoj ir Pabaltijo valstybese pavergtieji, galima pasitikėti, sabotažuos vokiečius. Bet ne Japonijos milijonai vergų. Jie visi yra orientiečiai. Jų instinktas yra aziatų, ne vakarų žmonių. Jie nesukils prieš Japoniją; ir jie, kaip žmonės, nesabotažuos jos valdžią. Ir ar tu žinai, kad visų hawajiečių apie 40 nuoš. yra japonai - 27 nuoš. aktualiai gimę Japonijoj?

* ** *

Japonija kasdien tvirtėja. Tai ne iliūzija. Visi Rytų korespondentai tuo vienbalsiai sutinka.

Rusija yra Japonijos sėbrė. Chuchill truputį atšalo nuo mūsų Pacifiko karo - nes, naturaliai, Anglina yra jo artimiausias susirūpinimas. Kinija beveik visiškai priklauso nuo mūs. nes Astuontoji komunistinė armija yra pasiruošusi šokti ant jos kupros.

Taigi, mes stovim vienų vieni. Mes dar neįjėgiam išguiti japonus iš Attu ir Kiska salų, tik tūkstantis mylių nuo Alaskos sauszemio.

Atbuskit, amerikonai! Atbusk Kongrese! Atbusk, p. Prezidente!

Gen. MacArthur pilnai nubudęs. Jis laukia mūsų pagalbos. Bet kodėl mes nesiunčiam jam didesnės pagalbos?

Ar mes laukiame, kad japonai bomborduotų Los Angeles ir San Francisco ir užgrobtų Australiją? Ar mes laukiame, kad gen. MacArthur liktų Tojo beleisvis? Ar mes norim dešimts metų kariauti su Japonija?

Arba mes norim atbusti ir pažiūrėti į baisų faktą - kada Japonija užkariaus Alaską ir Pacifiko pakraščius?

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

Sulig mano stebėjimų, visos tarptautinės konferencijos yra tuščias sapnas. Ir aš šitaip manau apie būsimąją konferenciją, kuri įvyks Hat Springs, va., kad išdiskusuoti pokarines maisto problemas. Jei šis karas dar tęsis penkis ar dešimts metų (kas nepatiketina), kas žino ar beliks kiek maisto? Tikrai, jo neužteks pakankamai visiems.

Maisto konferencija, kaip ir visos konferencijos, yra laiko eikvojimas, kurs turėtų būti suvartotas Hitlerio, Mussolini'o ir Tojo sutriuškinimui. Mes turėjom net perdaug visokių konferencijų: nusiginklavimo, taikos fakto, darbo ir ekonomijos tarptautinių konferencijų. Visos liko be pasekmių. Jos buvo vien smilavimas, pateisinimas del smalsumo, viens kito pasimatymo, golfavimo ir išprakaitavimo gimnazistų, kurie stengias rašyti straipsnius apie neįkandamus dalykus, ir pagaliau sekamos ilgomis, barzdotomis rezoliucijomis, kurios nedaugiau tereiškia po jų pasirašiusiems, negu Hitlerio žodis. Atsikratykim "tarptautinės konferencijos" kvaksėjimo ir imkimės tikro darbo - karo.

* * *

Popiežius Pius XII, kurio dvasinė viešpatystė atsiskyrė nuo politinių ir materialinių interesų susiremimo su kariaujančiomis tautomis, bet kurio šventa funkcija liko glaudžiai afektuojama ir slegiama visų žmonių kančiomis, įsakė, kad ypatingos maldos del taikos atgražinimo būtų kalbamos visų katalikų tikybos krikščionių ištisą gegužės mėnesį.

Šios maldos bus kalbamos į Palaimintą Mergelę Švenčiausią Mariją, kuri ypač rūpinasi tais, kurie kenčia sielvartą ir vargą ir neša sunkų nerimties ir nevilties jungą.

Marija, Motina mūsų Viešpaties, kurs pats yra TAIKOS KARALAITIS, bus maldaujama kad užtartų nukankintą žmoniją ir prašytų savo dieviško Sūnaus, kad nugiedrintų kariaujančių protus ir širdis ir vestų juos krikščionių broliškumo keliu.

Popiežius teisingai įvertina neaiškų visų civilizuotų žmonių norą, ar jie būtų jo bažnyčios komunikantai, arba protestonų mokslo sekėjai.

Jis žino, kaip ir mes visi žinome, kad už disharmoningų kariavimo šauksmų, anapus idėjų konflikto ir rungtynių del materialio pelno, žmonės šiandie eina abejodami ryjančios bedugnės krantu.

Karas, vietoj išspręsti piktybes ir nelaimę, kas liečia mus visus, prietelį ir priešą, veda mus arčiau maro, bado ir chaoso.

Ir Pius XII žino, kad nei pergalė nei defytas nėra paskutinis išsprendimas. Kad žmonių ateitis priklauso nuo tobulos žmogaus dvasios reformacijos... nuo žmogiškų pastangų reorientavimosi link kūrybinės taikos, pagrįstos teisingumu ir laisve.

Tad, mirtingojo palikuonies elementai, kuriuose civilizuotas pasaulis efektingai žudosi, yra valios ir dvasios elementai, tik netiketai imtynės tarp ginkluotųjų jėgų.

Gegužės mėnuo yra patogus laikas šiam ypatingam maldingam atsišaukimui į mūsų liūdesio ir sielgraužos Mergelę MARIJĄ.

Tai atgimimo, pasižadėjimo ir vilties sezonas.

Maldos bus kalbamos tiesiog į amžiną motinystės Simbolį, gyvenimo Globėją ir Maitintoją.

Tegul kiekvienas krikščionis, savo paties būdu, sulig savo paties ritualu ir sekdamas savo paties įsitikinimą, prisideda savo maldomis prie šių Popiežiaus nurodytų maldų.

Tegul siekimo vieningumas gyvena mūsų širdyse! Pasitikėkime dievišku vadovavimu ir patarimu, kad šis gražus mūsų pasaulis dar kartą taps saugi teisiųjų ir laisvųjų gyvenimo būklė.

* * *

Mes per šimtmečius barstėm tokius tobulumus "motinai", jog kai kurią dieną galėjom tikėtis susilaukti reakcijos. Neperseniai kai kurie rašytojai drįso pareikšti heretinę nuomonę, kad motina turi savo paklaidų, kad motina ne visa meilė; tikrai, kad motina ne visuomet mūsų "geriausias prietelis", kaip kad sentimentalės norėtų mus įtikinti.

D-ro Karlo Menninger'o, garsaus psichiatro, "Love against Hate", imasi vaikų kovos prieš motinų įtaką.

"Kūdikystė", jis sako, "yra laikas vaikams būti blogais ir tėvams (ir mokytojams) būti gerais vietoj vice versa".

Didis prasikaltimas prieš vaikus yra frustracija, tas amžinai vystąs "ne" ir šimtai išmirkštų draudimų. Vaikai, sako dr. Menninger, dažnai būna savo motinų "agresijų" aukos. Resultatas: drausme, kuri veisia baimę ir kartumą. Kada vaikas auga - jie baudžia ir pliekia; kada jis užauga - akis atsimerkia ir tevai nustemba pamatę savo pačių kūno vaiką ar mergaitę, kurio jie tikrai nepažįsta. Jis lieka lyg svetimas jų namuose.

Šioj knygoj yra daugybė ir kitų gerų, sveikų ir drąsių da-

Montreal, gegužės mėn., 1943.

lykų. Aš rekomenduoju ją ypač tėvams pasiskaityti.

* * *

Mūsų kareiviai, jūreiviai ir marinai negali gyventi vien skardinės maistu. Jiems taipgi reikia ir protinio peno. Skaitymas sulaiko jų protus nuo rupesčio ir nusiminimo. Knyga yra geriausias žmogaus išradimas. Ji gelbsti ištrukti iš didžiausios nelaimės. Taigi, aukokite visas perskaitytas knygas savo lokaliui 1943 m. Victory Book Campaign Committee, kuri vadovauja prezidentas Rooseveltas. American Library Assn, American Red Cross ir USO. Visi knygynai yra šio kilnaus darbo centrai. Jie priima ir padeda suskirstyti knygas. Yra visokių rūšių vyrų su mažesnio ar didesnio protinio išsilavinimo laipsniais armijoj, laivyne ir marininkystė. Todėl aukokite visokių rūšių knygų.

Knyga yra protas rašale. Knygos sudarė istoriją ir perkeitė milijonų žmonių gyvenimą. Biblija įtakavo daugiau žmonių per 2000 metų, negu visi diplomatai ir militariški vadai.

* * *

Kolumnistas sako, kad galimas daiktas, jog Mussolini liks įrašytas istorijoje kaip visų laikų "didis komikas-valdovas" - tikrai, vienintelis diktatorius-klaunas.

Kai kada truputį pasijuokti iš Mussolini'o nedaro žalos; bet aš nemanau, kad istorikai padarys komiką iš to vyro, kurs kankino ir išžudė tūkstančius savo šalies tautiečių - lygiai žydus ir pagonis - tik dėl to, kad jie nežiurėjo jo akimis; to vyro, kurs pardavė savo žmones skerdikui Hitleriui; to vyro, kurs iš oro mėtė bombas ir išskerdė tūkstančius neapsaugotų ir beginklių ethiopų - vyrų, moterų ir vaikų. Tame nieko nesimato "komiško".

* * *

Atrodo kad moteris, kuri yra žavingai graži, turtinga, iškalbi ir azijiečė gali bet ką pasakoti - kad ir kvailiausius dalykus. Šita puiki žodžių maišytoja yra madame Chiang kai-shek, kuri neperseniai pasakė saldžiausiu tonu:

- Mūsų bendro kariavimo tikslas šio karo pabaigoj privalėtų sukurti tokią ateitį, kad šis pasaulis galėtų vadintis viena didele valstybe, - bendra dievams ir žmonems.

Argi gražioji Lady nežinotų, kad tas yra komufašizmas? Argi ji nežino, kad to tikrai siekia Vokietija, Japonija - pasaulio kaip "vienos didelės valstybės"?

Ir ką madam nori pasakyti šiais žodžiais - "bendrą dievams

Ir ką madam nori pasakyti šiais žodžiais - "bendrą dievams ir žmonems"? Kokiems dievams - Japonijos ir Thor saulės dievei? Tai mistinis nonsensas, mano geroji madam Chiang Kai-shek.

Susiprask! Tu neišmokai šių dalykų mūsų palaimos šaly.

* * *

Aš dar kartą peržiūrėjau Churchill-Roosvelto"Atlanto Čarterį". Jis "garantuoja" beveik viską, tačiau nepasako kaip mes galėtum įvykdyti šiuos"palaiminimus". Toj garantijoje taipgi matosi kronometrija, pavyzdžiui, pristatymas reikalingos žalios medžiagos visoms valstybems, didelems ar mažoms, pergalėjusims ar nugaletoms. Kas reiškia, kad kai Vokietija ir Japonija liks sutriuškintos, mes atlyginsim jas už mūsų nepavergimą ir leisim joms išvežti iš šios šalies visą žaliąją medžiagą, kokią tik jos norėtų vartoti gaminimui daugiau Hitlerių ir Tojų. Tai būtų neprotinga. Ir šiame dokumente stinga vieno be galo svarbaus punkto: visų šalių piliečių lygių civilių teisių garantijos, pavyzdžiui, jei rusai norėtų skelbti revoliuciją čia, amerikonai galėtų skelbti revoliuciją Rusijoje.

* * *

Amerika šaukia - šaukia išradėjų. Išradėjų gaminti gumą iš kažko, aliejų iš kažko, cukrų iš kažko - ir tt. Mes esam didžiausi išradėjai pasauly. Dabar yra svarbiausias laikas mūsų istorijoje išnaujo pažadinti išradėjų dvasią, kuri, sakoma, yra būtinybės motina.

* * *

Žodis "komunizmas" virto nepadorus (dabar kai kuriuose teismuose vadinti žmogų komunistu, jei jis nėra komunistų partijos narys, yra aktualus įžeidimas).

* * *

Yra trys didi amerikonai, į kuriuos mūsų krakmolytais marškiniais "aristokratija" visuomet žiūri šnairomis. Jie yra: Franklin, Paine ir Whitman. Jie buvo neturteliai ir negyveno tokį gyvenimą, kaip gyveno jų laiku Emily Posts. Taip... mes turim dar toli toli eiti... kol galėsim vitalizuoti žodį demokratybė.

* * *

Į darbą, kas gali!
Į darbą visi... -
Užtekės pasauly
Saulutė šviesi.

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

PRISIKĖLIMAS

J. Aistis

Prisikelsi, tėvynė, eisi pasiryžus
Per rusinčius degesius, kraujo klanus...
Iš nelaisves į laisvę kai busi sugrįžus,
Dziaugsiesi ir lauksi dalingų dienų.

Tau beraudant vergijoj ir balsas užkimo,
Apkarto širdis sielvartaujan vienai...
Nepalauže tatai tau galingo troškimo
Gyventi laisvai ir nemirt amžinai.

Mes žinojom, tėvynė, kad netekusi žado
Krutinej ryztingąjį kerštą kaupei.
Tu senoves garbes ir kelių nepraradus,
Ėjai taip keliais erketingais, raupiais...

Tolumon, ateitin tie keliai nusidriekę,
Kur zovada nešasi vytys balti...
Ateities nepastos, neužgins josios niekas -
Jos vartai, antai, iki gal atkelti.

Kiek tu prakaito, ašarų, kraujo prilaistei,
Bet niekad tikėjimo nepraradai -
Tai matau, lyg regėjime, einanti aistį,
O tvirtu, o dideliu žingsniu - žiedais...

Šviesiaplauki brolau, tavo žingsnius žegnoju,
Tu eik - niekas jų tau pastot nevalios....
Ne regėjimas, miela - tavo šviesus rytojus,
Tad, Lietuva, mano tėvynė, valio.

* * *

Pasiryžę mirt, tavo sargyboj liekam
Ir išvesti iš pavojų žengiame pirmyn.
Mes neleisime, brangi tėvynė, niekam
Tavo žemes, tavo laisves po kojų pamynt...

* * *

Nepriklausoma Lietuva

IN MEMORIAM

Kovo 19 d. 1943 m. Roslyn, N.Y., mirė a.a. Kun. Antanas Milukas, išgyvenęs 71 metus. Velionis iškilmingai palaidotas iš Maspetho lietuvių bažnyčios puikiose Šv. Jono kapinese. Laidotuvese dalyvavo daugis eminencijų ir dignitarų: kardinolų, vyskupų, pralotų ir apie šimtas kunigų, ir milžiniška minia žmonių - prietelių ir pažįstamų.

Kapinėse susirinko didelė bekepurinė minia prie naujai iškasto kapo. Kai karstas gulėjo ant nešturvų, viešpatavo skaudi pauza, sudrumsta tik velionies sesutės aimana. Paskui vietinis klebonas kun. Balkūnas pakviete kun. Karalių pasakyti paskutinį atsisveikinimo pamokslą. Kun. Karalius pažengė prie kapo ir palinko ant velionies karsto. Jis buvo be galo susijaudinęs ir neįstengė paslepti širdgėlos ašarų. Tylėjo. Pagaliau kiek susivaldęs, paprašė tylos ir, puikios kadencijos balsu, ėmesi charakteringai eulogizuoti velionį. Jis baigė savo puikų pamokslą spausdamas ašaras iš kiekvieno akių.

Scena buvo jaudinanti ir intensyviai dramatinė. Skaistūs saulės spinduliai paskutinį kartą buciavo velionies karstą, ir visos galvos palinko ant jo, ir visų ausys klausėsi paskutinių jaudinančių iškalbumo ir vilties žodžių, kurie biro iš garsaus pamokslininko lūpų.

Paskum konsulas Budrys ir kun. Balkūnas pasakė tinkamas kalbas ir visi sugiedojo Sveika Marija.

* * *

Kada kilniadvasio balsas nutilsta, pasaulis kenčia sunkią kančią. Yra daugis aidų ir tik keletas balsų tarp žmonių vaikų. Visuo-

Montreal, gegužės mėn., 1943.

met taip buvo ir visuomet taip bus. Seni žydų pranašai buvo savo laikų balsai - kai kada šaukią dykumoje. Tačiau tik keletas balsų tebuvo. Pranašavimo dovana yra gražiausias palaiminimas žmogui. Pranašingam skelbimui reikia percepcijos, originalumo ir tos kilnios drąsos, kuri nebailiai pasitinka kriticizmą, nesusipratimą ir burnojimą... ir pastoviai ir tikrai seka tą spindulį, kurs veda į šviesybę.

Mielas prieteliau! Ašaros trykšta iš akių kada aš atsimenu tavo šypsantį veidą, kai spaudžiau tavo meilią ranką ir skaičiau tavo draugiškus laiškus paskutinį kartą. Dabar - tu gyveni amžinybėje!

Likimas netikusiai pasielgė su tavim. Tačiau - galiu matyti kaip šaltai, ramiai ir pilnai pasiruošęs tu žengei į amžinastį... kada vikrus Charonas alsavo mirties žvilgsny.

Tavo tikėjimas buvo auksinė išmintis... užgrūdintas malonybe ir meile.

Saldi tavo geradarybės, meilės ir naudingumo tikėjimo atmintis niekad nenudils nuo vidujinių mūsų širdžių sienų.

Aš ne tik skaičiau tavi išmintingus raštus ir naudojaus tavo dievišku mokslu, bet ir pažinau tave intymiai, ir galiu drąsiai vadinti tave didvyriu, kurs mylėjo visus žmones.

Kun. Antanas Milukas daug jėgos, drąsos ir įkvėpimo įliejo į savo tautos jaunimą. Lietuva ir ypač Amerikos lietuviai, prarado karžygiską kunigą ir gabų rašytoją.

Laikas atsiėmė tą, kurį mes mylėjome. Bet jo gražus ir garbus vardas liko su mumis ir gyvens mūsų širdyse, kol platus saldus mirties prieglobstis apglėbs mus ir mes užmigsime tyliu, ilgu miegu.

Jis paliko mums savo sielos gėles, kuriomis mes galim grožėtis. Jos paskutinio atodūsio giesmė skambės mūsų ausyse. Jo dvasios muzika linksmins mūsų liūstančias širdis; jo nevystančios gėlės kvepins mūsų atminties kambarius. Todėl mes nesakome sudie, bet sveikas!

Kun. Antanui Milukui mirus, lietuvių tauta prarado geriausį prietelį. Jo puiki drąsa ir optimizmas, kuo jis gyveno; jo pasišventimas tiems dalykams, kurie turi tikros ir amžinos vertybes; jo užuojauta ir supratimas, jo įvertinimas ir jautrumas, daug ko mus pamokė. Mes ilgai, ilgai neužmirsime jo! Asmeniškai, jis man buvo be galo brangus. Aš jį mylėjau. Aš labai pasigendu jo.

Nepriklausoma Lietuva

Aš pažinau Kun. Antaną M. Miluką daugelį metų, ir didžiai gerbiau jo visoplatumą ir gabumą kaipo skoningo rašytojo.

Nors ne visuomet sutikdavau su juo, tačiau radau daug ko gerbtino jo raštuose. Aš tikiu, kad laikas duos jam aukštesnę vietą literaturoj kaipo kunigo-rašytojo, negu jis iki šiol turėjo.

Jis buvo tobulas mūsų senų užrašų posakio pavyzdys: "Minties sukilimas yra išminties pradžia".

Jo mirtis apgailestaujama kaip nelemtas likimas ir didė žala lietuvių visuomenei.

* * *

Aš norėčiau pasakyti tai, ką velionis dažnai žadėdavo pasakyman. Kun. Antanas M. Milukas, mylimas ir meilus brolis ir prietelis pranyko iš gyvųjų tarpo pribrendusio amžiaus rytmety, kur popiečio šešeliai ilgėja į vakarus. Jis paliko gyvenimo vieškely akmens paminklą, kurs žymi aukščiausią punktą... ir pavargęs atsigulė šalikelėj ant vargų pagalvės... ir užmigo ramiu amžinu miegu, kurs tebebučiuoja jo antakius.

Šis drąsus ir meilus vyras, velionis kunigas-rašytojas Antanas Milukas, kiekvienoje audroje buvo ąžuolas ir uola; bet saulės šviesybėj, jis buvo meilė ir gelė. Jis buvo prietelis visų karžygiškų sielų, kurios kopia į aukštybes ir palieka visus prietarus žemėje.

Jo kaktoje visuomet spindėjo auksinė skaistesnės dienos aušra. Jis mylėjo tai, kas gražu. Muzika tvindė ašaromis jo akis. Jis užtarė silpnuosius, ir meilia ranka dalijo išmaldas; ištikima širdimi ir tyriausiu protu, jis teisingai tarnavo bažnyčiai ir nenuoalsiai dirbo visuomenini darbą: rašė ir redagavo ir pamokslininkavo. Jis buvo laisvės garbintojas ir prislegtųjų prietelis. Jis dažnai kartodavo šį posakį: "Teisingumui visos vietos yra šventovė ir visi sezonai vasara".

Jis tikėjo, kad palaima, yra vienintelis gėris, protas vienintelis žibintas, teisingumas vienintelis garbintojas, žmonija vienintelė religija ir meilė kunigas. Jis didino žmogaus džiaugsmą ir visiems mielai tarnavo. Tegul mūsų atminties gelės amžinai žydi ant jo kapo, kur jis dabar ramiai miega.

Gyvenimas yra siauras slėnis tarp siaurų ir nuogų dviejų amžinybių viršūnių. Mes veltui stengiamės įmatyti už šių aukštybių. Mes šaukiame garsiai, ir išgirstam tik aimanų aidą. Iš tylių numirėlių lūpų neateina žodžių. Bet mirties naktų viltis mato žvaigždę ir klausanti meilė gali išgirsti sparnų šlamesį. Tas, kurs čia miega, mirdamas ir manydamas, kad vietoj mirties sveikata sugrįžo, šnibždėjo paskutiniu atodūsiu: "Man dabar geriau". Taigi

Montreal, gegužės mėn., 1943.

pasitikėkim, nežiūrint abejojimų ir dogmų ir ašarų ir baimės, kad šie brangūs žodžiai yra tikri visų nesuskaitomų numirėlių žodžiai.

Mirtis išplėšė iš mūsų tarpo tavo kilnią sielą, kuri dirbo ir mylėjo iki paskutinės liūdnos valandos. Mes gyvensime tavo šventu tikėjimu. Kalba negali išreikšti mūsų meilės. Tu buvai ir pradingai - mes nerasim kilnesnės, stipresnės, meilesnės sielos.

Aš žinau, kad veltui yra auksuoti širdgėlą žodžiais; tačiau norėčiau išvyti baimę iš kiekvieno kapo. Šiame pasauly, kur gyvenimas ir mirtis yra lygūs valdovai, visi privalo būti drąsūs pasitikti tai, ką visi pasitinka.

Ateitis yra pripilta baime... sudėmiota ir supurvinta bailios praeities. Nuo stebuklingojo gyvybės medžio pumpurai ir žiedai krinta su nunokusiais vaisiais; ir prastoj žemės loveleje patriarchai ir prasčiokai ir kūdikiai miega gretimais.

Kam mes turėtum bijoti to, kas ateina visiems, ir kas tik gyvena žemėje? Mes negalim atsakyti. Mes nežinome, katras didžiausias palaiminimas: gyvenimas ar mirtis. Mes negalim sakyti, kad mirtis negera. Mes nežinom ar kapas yra šio gyvenimo galas ar kito durys, arba naktis čia yra kur nors kitur ausra. Mes taipgi negalim pasakyti, katras laimingesnis: kūdikis mirštąs motinos gleby pirm negu jo lūpelės išmoksta siliabuoti žodį, arba kurs perkeliavęs gyvenimo vingiuoto kelio ilgį, skaudžiai žengia paskutinį lėtą žingsnį pasiremdamas lazda.

Kiekvienas lopšys klausia mus: iš kur? ir kiekvienas karstas - kur? Vargšas barbaras, liejąs ašaras savo mirusiam, gali atsakyti klausimą taip protingai ir patenkintai, kaip ir autentiškiausio kredo kunigas puikiais rūbais apsitaisęs. Ašaringas vieno nežinojimas yra toks raminąs ir paguodžiąs, kaip ir kito mokyti ir bereikšmiai žodžiai.

Joks žmogus stovįs ten, kur gyvenimo horizontas palietė kapą, neturi teises pranašauti apie ateitį pripiltą skausmų ir ašarom is. Galbūt, mirtis duoda vertybės gyvenimui. Jei tie, kurie glaudžias ir spaudžias prie mūsų širdžių, niekad nemirtų, gal būt meilė suvystų žemėje. Bendras tikėjimas eina mūsų širdžių takais ir ravi savimylos piktžoles; ir aš mieliau gyvenčiau ir mylėčiau ten, kur mirtis valdove.

Mirusieji nekenčia. Jei dar kartą gyvens, jų gyvenimas bus toks geras, kaip ir mūsų gyvenimas. Mes nebijome. Mes visi esame tos pačios motinos vaikai ir tas pats likimas laukia mus.

Mūsų religija: pagalba gyviesiems, viltis mirusiems.

VJB.

* * * Nepriklausoma Lietuva

IŠ KANADOS RAUDONO KRYŽIAUS VAJAUS TORONTE

M. F. Jokūbynienė

Kaip visiems jau žinoma, šių metų kovo mėnesis, buvo skirtas K.R. Kryžiaus vajui - rinkliavai.

Tame darbe, dalyvavo ir kelios lietuvaitės. Ne visų, tame darbe dalyvavusių, vardus man teko sužinoti, bet čia noriu prisiminti apie "Dainos" ratelio nares, kurios noriai ir pasekmingai joms skirtą pareigą atliko.

Taigi, šios lietuvaitės rinko ir kiek surinko:

Stasė Batkienė su Verute Samulevičiene	$148.25
Gailutė Frenzelytė	123.70
Maria F. Jokūbyniene	103.40
Viso surinkta	$375.35

Tai yra graži suma pinigų ir reikia abejoti, ar kas nors kitas, šių lietuvaičių vietoje, būtų tiek surinkęs! Ir štai kodel:-

Daugumas vietinių gyventojų, prisilaiko tam tikro mandagumo. Jeigu jiems žmogus pasako kad ne, tai jie padėkoja ir eina sau.

Bet, visai kitaip su lietuvaitėm. Jos dalinai daugiau patyrę vargo ir todėl žino ir atjaučia, ką reiškia suteikimas pagalbos tam kas jos labai reikalingas. Be to, jos yra drąsios.

Paimkim štai kad ir St. Batkienę. Joms dviems su Samulevičiene, teko gauti paskyrimas, prekybos daly ir tokios vietos, paprastai neaukoja centais, duoda daugiau ir todėl jos būna užre-

Montreal, gegužės mėn., 1943.

korduotos, kiek būtent, pernai jos aukavo.

Įėjusi Staselė į sankrovą ar į kitą kokią įstaigą, nusišypso kaip tik maloniausia ji gali. Suradusi praeitų metų rekordą, ji švelniai prabyla: "Pernai jūs aukojote tiek; šiais metais, jūs žinote, kad reikalavimas daug didesnis, bet... ir išgales taipgi didesnės. Ar turėčiau pažymeti dvigubai?" - ir savo didelem mėlynom akim mirkt, mirkt, mirkt. Žmogus nusišypso ir sako: "gerai, dvigubai". Ne visus žinoma vienodai užimponuoti galima. Bet, kaip lietuvių patarlė sako: "Sulig Jurgio ir kepurė." - taip ir šiame reikale, prisieina nužiūrėti žmogaus padėtį, jo būdą ir kitą, gal labai rimtas atjautimas, greičiausia paskatins paaukoti daugiau.

Paimkim Frenzelių Gailutę. Ji jaunutė, vos 17 metų sulaukusi bet ji turėjo pakankamai pasiryžimo apsiimt tokią svarbią pareigą. Gailutė neatrodo nei didelė drąsuolė, nei akiplėšė, kuri be jokių abejonių, grumtųsi iš namo į namą.

Ne. Ji daugiau švelnios ir tylios išvaizdos mergaitė. Ir jai aukas rinkti sekėsi; tą pastebėjus jos distrikto kapitonė, panaudojo ją net pagelbiniam reikalui. Viena didelė įmonė, atsisakė duoti auką kitai rinkėjai, tuomet kapitonė kreipėsi prie Gailutės, kad ji pamėgintų nueit. Ir ką jūs manot? Nagi, Gailutė nuėjo ir gavo 50 dol. čekį!

U Ž T I K T O S Į D O M Y B Ė S.

Taip bevaikščiojant nuo namo į namą prisieina susitikt su įvairiais žmonėmis. Skirtingais jų užsiėmimais, papročiais ir pašaukimais.

Taip vieną dieną man "bekalėdojant", artinuosi prie 1179 Ossington Ave. Duris atidarė senyva moteris. Galima buvo jai duoti 65 metus lengvai. Praso į vidų ir maloniai pasodina salionėlyje. Atsipraso, kad negali daugiau duoti kaip 75 cent., bet ji mananti kad darbu kitą dalį aukos atliksianti, nes prie jų bažnyčios, yra darbo kambarys, kur ji dažnai vakarais eina siūti ar megzti.

Padėkojus jai už auką labai gražiai, buvau beišeinanti, kaip tarpdury, pamačiau kitą senutę. - Tai mano motina. - perstate pirmoji, o antroji senutė, maloniai nusišypsojo ir pradėjo teirautis kaip man sekasi. Iš mūsų pasikalbėjimo, paaiškėjo, kad senutė 85 metų amžiaus. Mato tik viena akim, bet akinių nenešioja ir kad nuo pradžios šio karo, ji numezgė 250 kojinių ir daug kitokių mezginių, k.t. vaikams kostiumėlių, sveterių ir kepurių. Bet tų skaičiaus ji nežino. Tie visi mezginiai, buvo išsiuntinėti, kariams,

jūrininkams ir karo nukentėjusiems Anglijoje. Išklausiusi senutės, nežinojau kokį žodį tarti, kad labiau išreiškus mano pagarbą jai. Tuo momentu, aš jaučiausi taip maža ir mano žodžiai atrode bereikšmiai, palyginus su tos senutės gera širdim ir jos didžiais darbais. Senutės pavarde, Mrs. Davidson.

Buvau nuėjusi jau apie pusę bloko, kada išgirdau šaukiant:

- Lady, lady!

Atsigrįžau. Nagi senutės duktė atsiveja mane ir sako: "Mano motina nesijaute gerai, kad jums nieko nedave, todel ji prase kad aš įteikčiau jums nors šiuos 25 centus.

K I T A S A T S I T I K I M A S

Prie vieno namo, buvau priėjusi kelis kart, bet nieks į mano beldimą neatsake. Tuomet aš užrašiau čekio antroje puseje, kad atsilankysiu rytoj vakarą ir įkišau į duris.

Kai sekantį vakarą nuvykau, tai duris atidarė, aukštas, išmintingos ir malonios išvaizdos žmogus, kviesdamas mane į vidų.

Įėjusi pastebėjau, kad visos sienos, koridoriuje ir kambariuose, nukabinetos neapsakomai gražaus darbo, tapytais paveikslais ir vaizdais. Net pasieniais ant grindų, stovejo portretai ir paties tapytojo, vaizduotes paveikslai.

Nespėjau susivokti, kas čia per galerija, kaip senukas (jis galėjo buti apie 65 metų) atejo iš kito kambario, nešinąs tą patį čekį kurį aš vakar duryse palikau.

- Čia nors menka auka R. Kryžiui. Gailiuosi, kad negaliu duoti daugiau. - pareiske jis maloniai. Paemusi čekį, pastebėjau, kad išpildytas ant 5 dol.

- Tai labai graži auka, ponas Curverwell. Labai jums ačiu. -tariau, ir pradėjau pildyti kvitą. Jam belydint mane prie durų, neiškenčiau neužklaususi: kas yra tapytojas šiame name?

- Tai aš pats. - atsake jis. Aš sustojau, pažvelgiau į jo kiek nusivylimu paliestą veidą ir vel pasijutau stovinti prieš dideli žmogų. Prieš žmogų, kurio genialiskumas turetų buti žinomas visame pasauly. Kurio neįkainuojamas turtas, įdetas į audeklą, turetų sotinti alkanas akis galerijose, kur sienos dažnai buna perpildytos moderniška fantazija ir myliš naturalumą ir dailę realistas, neranda ten savo akims, nei širdžiai pasigerėjimo.

Montreal, gegužės mėn., 1943.

- Jūsų tapyba yra stebėtinai naturali ir gražiausia kokią aš savo gyvenime esu matęs. - tariau jam. O jis nežymiai šypteleję pareiškė:

- Gal norėtut pamatyti mano plastišką darbą? - ir gestu pakvietė mane į jo darbo kambarį, kurio sienos irgi buvo padengtos gamtos vaizdais ir portretais. - Šis portretas nėra tapytas, jis yra surinktas iš rupių skeveldrėlių, kurios yra prilipintos... - aiškino jis . - Tai yra amžinai nesikeičiąs elementas. Nebijąs nei saules, nei dulkių, nei drėgmės. - aiškino dailininkas.

Negalėčiau pasakyt iš ko tos skeveldrukės pagamintos, bet kad jų spalvos surinktos ir sutaikintos nepaprastai graziai, tai yra faktas.

- Ar nedarote parodų iš jūsų tapybos?

- Turėjau, kai buvau jaunas. Dabar, daugiausia bažnytinius paveikslus tapau.

- Norėčiau sulaukti momento, kada turėsiu pakankamai pinigų, kad galėčiau įsigyti jūsų kūrinių. - tariau, ir dar kartą padėkojusi už auką ir suteiktą man malonumą, atsisveikinau su ponu Curverwell.

Kitą rytmetį aplankiau kareivio žmoną, kurios vyras užjūry. Ji atrodė susirūpinusi, bet su manim elgėsi mandagiai ir kiek galėdama maloniai. Palyginus jos gyvenimo apystovas su turtingesniais, ji ir auką suteikė nemažą.

Man bepildant kvitą, ji užklausė, ar aš eidama nepastebėjau laiškanešio kur nors aplink. Supratau, kad lūkesys laisko nuo jos vyro, joje nesuvaldomas ir galbūt tai buvo svarbiausia priežastis, tų rupesčių jos veide.

Aplink šokinėjo trijų metų mergaitė, graži kaip lėlytė. Motina apvilko ją apsiaustelių, uždėjo kepuraitę ir tarė: "Eik, mano brangiausioji ant verandos ir lauk, kol laiškanešys atnešė laišką nuo tėtės.

- Ar dažnai gaunate laiškus nuo vyro?

- Ne dabar.... - liūdnai atsakė ji, o man pasidarė jos taip gaila... Nenumatydama būdo jos paguodai, aš tik palinkėjau, kad kuogreičiausia laiškę sulauktų; ir padėkojusi už jos atjautimą kitų, su jos auka išėjau.

Eidama galvojau: "Kiek šiandien pasauly tokių ilgesio šydu apgaubtų žmonų ir vaikelių yra. O kiek tokių, kuriems ilgesį gė-

dulas pakeitė į liūdną atmintį...

PAPILDYMAS

Šį aprašymą baigiant, teko sužinoti, kad L.L.A. 236 kuopos narės: Ona Indrelienė ir Zose Užemeckienė, buvo paemusios R.Kryžiaus lakštus, kad parinkus aukų tarp S.L.A. narių ir kitų Toronto lietuvių. Jos tą darbą užbaigė, surinkdamos 14 dolerių.

Nors visi jau buvo aukavę kitiems rinkėjams, kurie ėjo per namus, bet jie neatsakė paaukoti ir per lietuvaites.

* * *

DRAUGO MIRTIS LIGONINĖJE

Arėjas Vitkauskas

Kas ardo tą šventąją tylą nakties?
Kas balsiai taip skaudžiai dejuoja?
Kad balsas tas gula sunkiai ant širdies
Ir plėšo ją, skausmu kamuoja.

Tai draugas dejuoja ant lovos kietos, -
Jį atnešė vakar vos gyvą, -
Nors dėjo vandens prie karštos jo galvos,
Jis nyko, kaip žibant alyva...

Žibėjo lemputė ant stalo tamsiai
Ir žaidė jo veide šešeliai,
O veidas jo buvo geltonas baisiai -
Baisioji audra jame kėlė...

Ir taip jis dejavo lig ryto aušros, -
Prieš rytą vaitojęs nutilo...
Jį prirengė gulti ant karsto lentos -
Kuomet sanitarai sukilo.

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

DZŪKAS ARMIJOJE

J. Uždavinys.

- Kurie iš jūsų norėtumet važiuoti į kepimo ir virimo mokyklą?!

Paklausė įėjęs saržantas. Nors nei vienas šiuo kartu nepasisiūlino, bet rode susidomėjimo.

Susidomėjau ir aš.

- Gal gi ir nebloga? Ką moki - ant pečių nenešioji. Ar šiaip, ar taip; reikės kariuomenje būti iki karo pabaigos. Geriau ką nors išmokti per tą laiką. Argi "neunaras",kada vyras žmoną mokina kaip valgius gaminti? Kitaip sakant, grįžęs iš kariuomenės - bulvių neskusčiau. Viskas atvirkščiai: žmona skuta bulves, o vyras duoda nurodymus. Pagaliau, nebloga, kada žmona supykusi atsisako vyrui valgyt pagaminti. Vietoje eiti mylią į valgyklą - nei dėkui - parodyk ką gali. Nežinau... Kada pyksta - tiek to, bet jei ji naudotusi vyro mokėjimu visą gyvenimą, užsinerčiau storą virvę ant kaklo, kurios nei motina neatnertų. Antruoju atveju, ar visoms moterims patinka, kada vyras apie puodus zulinasi? Čia prisiminsiu savo tevus ir vieną įvykį.

Apie pavasarį - apsiveršiavo karvė. Dievo sutvarkymas - pirmas karvės pienas būna riebus. Po savaitės - daugiau ar maziau - kada karvė"nujaučia", kad apart veršiuko ir žmogus jos pienu naudojasi, tokio pieno jau neišmelši. Būna žymiai skystesnis. Bet žmogaus protas - ne karvės. Ne tokias paslaptis sužinojo, todėl ir

pirmu karvės pienu naudojasi pusiau su veršiuku. Ypatingai madoj Dzūkijoj iš tokio pieno kepti vadinamą "paucienę". Kiaušiniai su tokiu pienu turi būti gerai suplakti. Amerikiečiai tam darbui elektrą įsikinkę, dzūkai -tam "netiki" ir tai atlieka su šaukštu. Žinoma, kaip buvo iš pradžios, taip bus iki vyrai nesusipras - sunkesnis darbas vis vyrui. Kepimui naudojami čiguniniai puspuodžiai "sukemis" vadinami. Paucienę plakė mano amžinos atminties tevas. Kartu rūkė stambiai supjaustytais kambliais prikištą pypkę su gana ilgu cibuku. Prie pypkes (dzūkai pypkę "liūlka" vadina) turi būti ir reteželis, kuris atsitikime liūlką nuo puolimo sulaiko. Mano tevas plakdamas paucienę, 10 vaikų (7broliai ir 3 seserys) ne tik geros pypkes, bet ir reteželio neturėjo. Vietoje reteželio apsukdavo galą cibuko siūlais, kurie kiek prilaikydavo išsiliuosavimą pypkes iš cibuko. Nors jis ir su tokia"kombinacija" turėjo nesmagumų.

Kartą, tai buvo prieš Kalėdas, sniego pūgos lauke siautė ir dauže langines sienas. Motina nusiskundė neturinti stuboje vandens. Tevas už tuščio viedro, ir per duris. Grįžo su vandeniu labai nepatenkintas, nes dantyse buvo tiktai cibukas. Pypkė puolusi į sniegą ir nesurasta. Motina ir rūpinosi, nes žinojo, jei neras tevas pypkes, vėl ras išplėstą iš knygų ar kantiškų lapus papirosui sukti. Po poros dienų atsilūs, apie 5 broliai su kastuvais ieškojome pamestos tevo pypkes.

Paucienę plakant, tevas rūkė tą pačią "istorinę" pypkę. Dzūkas visados linksmo būdo, bet ypatingai jisai linksmas, kada uzuodžia taukinės kvapą. Pauciene tevo ūpą buvo pakėlusi. kalbėdamas su motina, kartas nuo karto, skaniai nusijuokdavo. Apie pypkę dantyse buvo užmirsęs, kuri jam juokiantis, slinko nuo cibuko. Aš sėdėjau ant suolo ir mačiau, kad tragedija artinasi, bet nenorėjau ar bijojausi tevą įspėti. Prieš paskutinį kartą juokiantis pypkė tiek išsiliuosavo, kad net nusisuko žemyn. Aš užsimerkiau. Nieko negirdžiu. Nutariau visai pasitraukti. Užlipau ant pečiaus ir žiūriu pro viršų. Žinau, kad bus piktumo. Dar žodis - pypkė ant šukes krašto atsimušė, tevas megino su viena ranka pagauti, bet dar blogiau padarė - pypkė paucienėn.

Girdžiu:

- Dzieve, Dzieve!... Priimk mani už pakūtų. Žinai, Prane, kiba šitų liūlkų kas prakeikė... - pakeitęs linksmą nuotaiką prasneko tevas.

- Išvertei paucieny, a?

- Liūlkų inmetiau!

Motina pyko ir išmetinėjo, kad ne vyro darbas prie "šukių" lįsti, nors pati prašė plakti. Motina gailėjosi paucienės, o tevas pypkes. Šukė - ne šulinys. Pypkę iseme, bet jau buvo užgęsusi.

Taigi, taigi. Didelė problema. Gali ir man panašiai atsitikti. Verčiau palauksiu. Žiūrėsiu ką jie man daugiau pasiūlys.

Montreal, gegužės mėn., 1943.

KANADOS ŽINIOS

ALG. NAVIKEVIČIUS

OTTAWA. Prime Minister'is Mackenzie King praneša, kad Kanadoje yra labai didelis trūkumas anglių ir pavojus gresia karo industrijoms. Manoma, kad Kanados valdžia išleis naują įstatymą; priimti daugiau vyrų į anglių kasyklas ir padidinti trukstamą produkciją.

* * *

MONTREAL. Šio miesto majoras Adhemar Raynault ir kiti žymūs atstovai pagerbe Montrealo miesto atradėją prie jo paminklo, kurs randasi ant Place D'Armes. Atradėjo vardas Maisonneuve, jis atrado Montrealą 1642 metais ir jį pavadino "Ville Marie". Maisonneuve buvo labai tikintis ir pavyzdingas vyras.

* * *

OTTAWA. Kanados ketvirta karo paskola praėjo su didžiausiu pasisekimu. Surinkta daugiau, negu minimumas reikalavo $1,100,000,000. Vajus dar tęsis savaitę laiko ir tikimasi dar gražią sumą surinkti.

* * *

OTTAWA. Nuo šio mėnesio St. Lawrence upė bus užtamsintą. Šviesos pakrasciuose bus uzgesintos, kad prieso submarinams neisduotų vietos ir kelio. Užtamsinimas prasides nuo Saguenay upes, 115 mylių nu Quebec'o miesto.

* * *

Montreal. Kanados Premjeras Mackenzie King važiuodamas į Washingtoną sustojo Montreale persimainyti į savo privatinį traukinį. Jis išvažiavo į Washingtoną konferuoti su Churchill'u ir Roosvelt'u, apie naujus karo planus.

* * *

Nepriklausoma Lietuva

OTTAWA. Darbo ministeris p. Mitchell praneša, kad karo belaisviai vokiečiai - bus išsiųsti į darbus Kanadoje. Pirmi darbai bus duoti Kanados ūkiuose, kasyklose ir dailidystėj.

* * *

TORONTO. Neseniai Toronte įvyko gražus Alijantų šalių pokylis, kuriame dalyvavo ir lietuvių atstovės paneles Ona ir Marija Pociūtės. Šios grakščios mergaitės buvo apsirengusios tautiškais rūbais ir nešė Lietuvos veliavą. Pokylis buvo surengtas tikslui surinkti pinigų dėl "Kilnojamos Virtuvės" Škotijos kariams. Suma surinkta virš reikalavimo, o likučiai tapo padalinta atstovaujančioms tautoms. Lietuviams teko - $5.00.

Toronto moterys, kurios dalyvavo pokyly - padovanojo šią sumą Londono Lietuvių Draugijai, kad pagelbėtų nuo karo nukentėjusiems lietuviams.

Pinigai įduota per Kanados Liet. Gen. Konsulą G.L.P. GRANT-SUTTIE Toronte.

Nors ir maža suma, bet Toronto moterys siuntė ne tik pinigus, bet ir karščiausią užuojautą su linkėjimais.

* * *

OTTAWA. Pradedant gegužės 27 diena, mėsa bus perkama kuponais. Kiekvienas žmogus gaus savo paskirtą dalį nuo 1 iki pustrečio svaro mėsos per savaitę. Mėsos su kaulu galima bus gauti ligi pustrečio svaro.

* * *

OTTAWA. Statistikos biuras sako, kad Kanados žmonių pajamos iš biznio ir algų dabar siekiančios 8 bilijonus 400 milijonų per metą. Finansų ministerija skelbia surinkusi per praeitus metus 2 bilijonu, 106 milijonus dolerių mokestimis.

* * *

OTTAWA. Kanados valdžia atėmė iš vokiečio Bundschuh pilietybės popieras. Jis jąs gavo 1936 metais, bet šio karo metu parodė savo neištikimybę Kanadai.

** ** **

TORONTO. Čia išėjo anglų kalba knyga labai įdomi "The Canadian Born in the United States", kurioje aprašoma kanadiečių veikla ir įtaka Amerikoje. Nors lietuvių Amerikoje virš puse milijono, bet dar niekas nėra parašęs panašios knygos apie Amerikos lietuvius.

** ** **

MONTREAL. Rusų "Relif Fondas" skelbia gavęs iš Kanados visuomenės tris milijonus dolerių aukų. Lietuviai apgailestauja, kad nei vienas centas tų pinigų nepatenka suselpti lietuvius vargstancius Rusijoje.

* * *

TORONTO. Ukrainiečių Tautinės Fedarecijos paskutiniame provincijos susirinkime gegužės 17 dieną, pirmininkas W. Kossar iš Winnipeg'o ragino ukrainiecius "pamesti organizacijas, kurios keičia vardus su kiekvienu pasimainymu politines minties". Ši oraganizacija labai smerkia komunistus.

* * *

GOOSE BAY. Labradore pastatytas didelis aerodromas, kuris vartoja pervežimui prekių per Atlantą. Ši pozicija yra labai vertinga susisiekimui tarpe šio kontinento ir Europos.

* * *

OTTAWA. Kanados žmonių ūpas kenavimo vaisiams yra labai didelis. Bet valdžia praneša, kad galės duoti kiekvienam žmogui tik apie 10 svarų cukraus šiam tikslui. Aplikacijų buvo prisiųsta del 20 svarų kiekvienam žmogui, bet Kanadoje yra didelis trukumas cukraus.

* * *

MONTREAL. Vietinė spauda praneša, kad buvęs Montrealo miesto majoras C. Houde kurs tapo padetas į koncentracijos stovyklą - padave savo prasymą Ottawai, kad jį išliuosuotų.

* * *

OTTAWA. Amerikos konsulas paskelbė palengvinimus keliauti pasivieseti Amerikoje. Vietoje Kanados piliečio užsienio paso, konsulas duos tam tikrą metinę kortelę su aplikanto paveikslu. Ta kortelė bus leidimas pervažiuoti rubežių ir sveciuotis neilgiau 29 dienų. Lietuvos pilieciai, po senovei, privalo tureti galiojantį Lietuvos pasą ir konsulo isduotą svecio vizą.

* * *

OTTAWA. Finansų ministras skelbia, galiausia, pavykę valdžiai ant rankų tureti ganetinai Amerikos dolerių visiems ne karo reikalams. Taciau, ministras nepasake, ar bus nuimta pinigine varžą nuo tų, kurie noretų savais pinigais važiuoti į Ameriką pasisveciuoti. Kaip žinoma dabar, be leidimo iš banko, Kanados pilieciui neleidziama per rubežių perzengti.

* * *

Nepriklausoma Lietuva

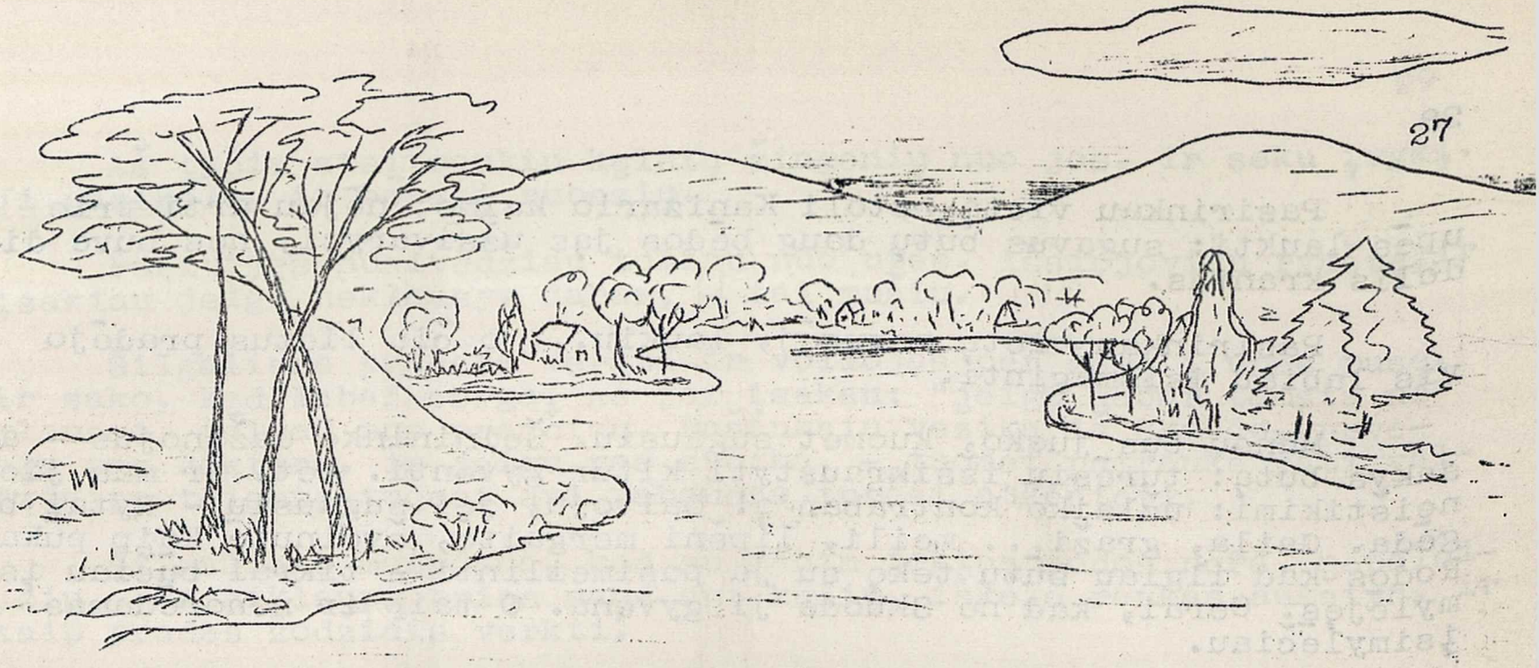

IŠ SENO DIENORAŠČIO

(tęsinys)

Elegijus Uosis

Pastovėjus prie lango viskas nutilo. Greitai nubėgau į pereinamą punktą kur visuomet policininkas saugodavo, aš jam pasakiau visą įvykį; nelabai norejo eiti, nes truputį pradejo lynoti. Bet sutiko.

Atėję prie daržinės susitarėm: iš grinčios sulęisti visas bobas į daržinę, ir veliau, kuomet jos išeis iš daržines keletą žingsnių, tuomet jąs suarestuoti. Daržines buvo dvejos durys.

Aš likau saugoti nuo Šiaurės, jisai saugos nuo Pietų. Ir sutarėm kuriam iš musų issovus - tuojaus atbegti į pagalbą, nes nežinojom per kuriąs duris jos išeis.

Palaukę pusvalandį, pamatėm, kad iš grinčios kaip žąsys paskui viena kitą į daržinę sulindo per mano saugojamas duris.

Prisirengiau. Jau sugausim! Laukiu - nieko negaliu sulaukti, neišeina. Manau, gal mane pastebėjo?... Truputį palaukęs - nerimstu, nes jau švinta. Turėjo eiti. Neiškentęs, nueinu pas savo draugą: ką darysim? Gausim kratą daryti ir arestuoti visas daržinej!

Na, gi, žiūriu: mano "sargas" miega. Žiūriu, nuo žolės rasa nukrėsta... reiškia pro jį praejo! Visos bobos praejo! O jis miega.

Supykęs palikau jį, aš bėgu tiesiu keliu kur Ryta sakė pereis per upę, gal dar suspesiu, užbegsiu joms už akių!

Nubėgu. Jokio ženklo nėra. Dar neperėję, lauksiu.

Montreal, gegužės mėn., 1943.

Pasirinkau vietą netoli Kanizario kaimo; nejau arti prie upės laukti: sugavus butų daug bėdos jąs užsivaryti, nes buvo didelis krantas.

Pasirinkau vietą parugėj, laukiu... o čia lietus pradėjo vis labiau įsismaginti.

Manau bus juoko, kuomet sugausiu. Šeimininkė dažinojus - atsakys butą: turėsiu issikraustyti kitur gyventi. Bet, ir man jie neistikimi: užlaiko kontrabandą! Galvoju, jei sugausiu - Rytai bus gėda. Gaila, graži... meili, lipsni mergaitė, švelnutė kaip pukas. Rodos kad ilgiau butų tekę su ja pasimeilinti - tikrai bučiau įsimylėjęs. Gerai, kad ne Skuode ji gyvena. O taip ir nenoredamas įsimyleciau.

Už valandėlės girdžiu ateinant. Jau matau paskui viena kitą bėga basos. Ryšulius užsidėjusios ant pečių, prisiartino arčiau.

- Stok! Šausiu! - įsakmiai surikau.

Jos bėgt. Iššoviau. Jos sustojo. Šilgalienė tuoj mane pažinus pradėjo:

- Žentel! Tu žalty! Mes tave palikom kambary miegant!?

Ryta ir Danutė - numetė ryšulius, ir pradėjo bėgti per rugius. Aš vytis. Atsigrįstu ką daro Šilgalienė, nagi ji susirinko mergaičių nešulius ir bėga į upes pusę.

Grįžau prie Šilgalienės. Sulaikau ją. Ji šaukia ir rėkia ant manęs, sakydama, kad ji sena,"geriau vykis mergaites! Tos jaunos!"

Pasijutau įžeistas. Supykau. įsakiau visus ryšulius paimti ir nešti.

Šilgalienė neklauso: parvirto ant žemės ir rėkia. Aš paėmiau nešulius ir nešu į miesto pusę. Tada ji pasikėlė, įsitvėrė ryšulių, ir seka paskui verkdama. Ir tiek keikia, kad savo gyvenime dar negirdėjau tokių žodžių. Keikia, ir sykiu maldauja atiduoti ryšulius.

O kad pradėjo lyti! Kaip iš viedro pila. O perkūnija!.. Šilgalienė mato, kad aš mažai į jos prašymą kreipiu domes, tuomet pametus ryšulius mėgina bėgt į upes krantą.

Aš vytis. Ji parvirto po krantą voliotis į pakalnę. Aš stveriu ją sulaikyti, mano kojos susipyne su šautuvu, ir stacia galva per Šilgalienę persiritęs - nusikocioju į pakrantę pirma Šilgalienės. Žolė buvo didelė, o dar nuo lietaus šuslapus, šuslapau ir aš visas. Paėmiau Šilgalienę už rankos, ir vedu į kalną. Ji vel parvirto ant žemes, ir rekia, verkia, kad susirgo!

Aš tyčia atsitraukiu keletą žingsnių nuo jos, ir seku įvykį. Ji pasikėlė, ir bėga į rubežių.

Pasivijęs nusivedžiau toliau nuo upės, išsipjoviau rykštę, ir įsakiau jeigu neklausys dabar, - tai mušiu.

Šilgalienė pradėjo verkti ir voliojas per žemę į upės pusę, ir sako, kad labai serga. Aš jai įsakau: "Jeigu dabar tamsta neklausai, veliau bus prasčiau. Pasauksiu veziką iš Skuodo, nuvesim pas daktarą, ir jeigu ras sveiką, - tuomet patrauks pati valdžia po teismu, tuomet dvi pabaudas turesi atkenteti.

Šilgalienė matydamą, kad su manim jokios rodos nėra, nepaleidžiu, - atsiklaupė pries mane ant kelių, iškėlė rankas aukštyn, ir kaip prades žodžiais verkti!

- Viešpatie! Tu Visagalis! Tu mielaširdingas! Suteik Elegijui nors mažą kibirkštelę meiles, nes jo širdis suakmenejus! Ponaiti, pasigailėk manęs... paleisk... Jeigu nemanai paleisti - nužudyk. Kad aš čia nematyčiau savo dukrelių vargstant... Mane jau du kartu Latvijos policija sugavo už kontrabandos nešimą, bet dabar kai Lietuvos policija perduos Latvijos policijai - bus trečias kartas sugauta. Mane išdeportuos iš Liepojaus į kitą apskritį... Pasigailėk, ponaiti, buk geras... Jei ne manęs, tai nors mano dukrelių pasigailėk. Išdeportuos į kitą apskritį, neteks mokslo... Tegu nors išbaigia gimnaziją. Jos tik pirmą kartą kontrabandą nesa... Mes biednos. Neturiu jokių sutaupų. Aš iš šito uždarbio ir leidžiu mergaites į mokslą.

Šilgalienė vėl pradėjo verkti iškėlus rankas, melstis prie Panelės Švenčiausios. ir vel maldauti.

- Ponaiti Elegijau, ir jūs turite motiną, kuri užaugino ir išmokino myleti artimą. Argi neturesite širdies? Argi jums negaila mano dukreles Rytos, kuri vakar vakare tave taip švelniai glamonėjo... Dabar, tik per tave, ponaiti, ji gali netekti mokslo!

Pradėjo dar labiau lyti su perkūnija. Paėjėjęs pora žingsnių, užsigrįžau, ir mąsciau:

- Jeigu Šilgalienę paleisiu, nusižengsiu tik prieš tarnybą. Valstybes iždas nenukentes nes iš Lietuvos išnešta prekems, ir Lietuvos iždas dėl to nenažėja. Paleisiu Šilgalienę, ir visą įvykį pranešiu virsininkui. Kaip jis nori, taip su manim tepasielgia: ar baudžia, ar į kitą rajoną iškelia. Nes ištiesų, gaila mergaičių. Gali per mane netekti mokslo ir likti padaužomis!

Nieko nesakęs Šilgalienei, - pradėjau lipti į kalną. Užlipęs susirinkau nešulius; atsigrįstu, kad jau Šilgalienė kitoj pusej

Montreal, gegužės mėn., 1943.

upės ant kalno, pamosykavo ranka, ir nudūmė per kalną kaip lapė. Eidamas į Skuodą manau sau:

- Paleidau net tris bobas. Viršininkas juoksis iš manęs. Bobos pradėjo verkti ir paleidau. Bet, pasitaikiusią tokią sceną, manau, kad ir sužverėjusio žmogaus širdis būtų kitaip nepasielgusi kaip kad aš pasielgiau.

Nugabenęs kontrabandą, atraportavau viršininkui visą įvykį.

Viršininkas pamąstęs valandėlę nusijuokė ir įsakė tuojau susirasti kitur sau stovyklos butą.

Viršininkas buvo gana patyręs žmogus. Ir išleisdamas jis man sako:

- Žinai, kad daug lengviau sulaikyti penkis vyrus su kontrabanda, negu vieną moterį. Būdamas tarnyboje, žinau įvairių nuotikių ir patyrimų.

Ir aš galvojau:

- Per trejus metus būdamas tarnyboje, ir aš dalinai pergyvenau visokių nuotikių. Kartais net gyvybei pavojus gresdavo... Bet, AŠ TAU TĖVYNĖ BUVAU IŠTIKIMAS TARNAS. Kaip lengva dabar ant širdies prisiminus tarnybos pareigas sąžiningai atliktas... Kuomet sąžinė svari, negrauzia del neištikimybės, AŠ IR VĖL TAU TĖVYNĖ IŠTIKIMAI TARNAUČIAU, KAD TIK TU BŪTUM LAISVA.

* * *

Ištikimybė mus apvainikuoja valstybių laurais, seimų pagarba, ir dangaus palaiminimu.

* * *

Ištikimybė - sąžinės artimiausioji sesuo.

* * *

Ištikimybė - proto vainikas. Kai ją sulauzai, nuvysta visi kilniausių mąstymų žiedai.

* * *

Ištikimybė apgina tūkstančius gyvybių.

* * *

Sargas su kardu yra be vertės, jei jo sąžinė nesiremia ištikimybe.

* * *

Tik ištikimybei įduodama auksciausio pasitikėjimo raktai.

M.A.

* * *

Nepriklausoma Lietuva

MacGregor'o Bangos

VEDA PETRAS LIAUKEVIČIUS

Mieloji Aukštaite!

Labai širdingai ačiu už laišką. Jūsų kilnios mintys malonu skaityti. Nedaug tokių žmonių yra kaip Tamsta, kuri su visa siela atsidavus mūsų mylimąjai tevynei Lietuvai.

Ačiu, kad kviečiate nuolatos bendradarbiauti "N.L." žurnale, tad stengsiuos kiek galėsiu ir sugebėsiu.

Sunku man bus nuolatos bendradarbiauti, bet kiek aplinkybės leis - rašysiu.

Gyvenu ant didokos ūkės 500 akerių žemės. Turime daugiau 60 galvų gyvulių. Apie tiek kiaulių, paukščių ir kitų... taigi darbo begalės! Šeimyna maža: mudu su žmona ir du sūnūs. Vienas padeda prie ūkės, o kitas dar eina į mokyklą. Taigi, kad ir prie geriausių norų, kartais negali nieko parašyti, ypač vasaros laiku, kada įvairių darbų begalės!

Malonu girdėti, kad žmonės įvertina mano mintis, tas žinoma suteikia malonumo, jąs kaip galint geriau išreikšti. Gyvename laisvam krašte, kur nieks nedraudžia gelbėti mūsų tevynę Lietuvą, taigi, kas kiek sugebame - dirbkime jos labui, tas priartins mielai Lietuvai nepriklausomybę ir laisvę.

Kaip mano broliai montrealiečiai? Jau daugiau kaip dešimts metų nuo jų atsiskyriau.

Pasiilgau.

Jūsų Aukštaite, nepažįstu; bet ar nebūsite ta moteris, kuria mačiau su dviem vaikučiais Tetervil parke - lietuvių gegužinėje?

Geriausio pasisekimo Tarybai ir viesiems geros valios Montrealo lietuviams! Malonu matyti spaudoje jų visų kilnius darbus.

Geros kloties jums ir jūsų šeimai, nenuilstamai darbuojantis mūsų Tėvynės Lietuvos labui.

Su pagarba,

Liaukevičių Šeima.

Montreal, gegužės mėn., 1943.

* * *

Gerb. Vienminte,
Marija Aukštaite!

Labai malonu, kuomet Jūsų laiškai aplanko mūsų namus. La-

bai didingai ačiu. Mes suprantame, kad Jūs turite daug darbo, bet tas darbas - nešą gražius vaisius: - skyla ir griūva uolos! Ir tiesiasi takai į gražų vieškelį, kuriuo kaskartas žengia vis daugiau ir daugiau mūs tautos pionierių.

Brangioji, šiandien Motinų diena. Būk, man už Motiną!

Aš Jumi myliu, kaip tikrąją motinelę, tad priimkite karštus linkejimus nuo manęs, nes aš savąjai tik galiu pasiųsti - gilius atodūsius ir maldas.

Dar kaslink darbų... Turim jų užtektinai... Pavasariui atgijus, atgyja ūkeje ir darbų marios. Kartais tenka ir geriausių draugų atsižadėti nieko jiems neparašant, nes per dieną laukuose išdirbus - vakare norisi kuogreičiausiai pasiduoti lovutės globai.

Pas mus praeitą naktį daug prisnigo. Daugiau kaip dvi pedas. O vietomis ir pūgas sunese. Kviečiai jau vietomis sudygę, nemanom kad toks gamtos reiškinys ką gero padarys.

Tuo tarpu viso geriausio, Jums, Jūsų šeimai ir visam Tarybos štabui.

Jūsų,

Julija.

Mac Gregor, Man.

* * *

P. S.

Čia siunčiame pluoštelį žinių iš mūsų kolonijos. Taipgi ir kitų rašinių. Prašome patalpinti "N.L." žurnale.

Tie Patys.

* * *

ATSIRADO DINGĘS LIETUVIS.

Petras Karaliūnas, gyvenęs mūsų apylinkej dar pries karą, - pastojo tarnauti Dėdės Samo kariuomenėn. Dalyvavo mūšiuose - Pilipinų Salose. Apie metai atgal - buvo užregistruotas dingusiu. Bet, šiomis dienomis motina gavo žinią iš Washingtono, kad jos sūnus yra gyvas ir randasi japonų nelaisvėje tose paciose Pilipinų Salose.

Mums džiugu girdėti, kad Petras sveikas ir gyvas; gal kada teks pamatyti, bet Petro motinai - didžiausia džiaugsmo naujiena, kad jos sūnus teikia vilčių kada nors jos širdgelą paguosti, sugrįždamas jai kaip didžiausia meilės dovana.

* * *

DAUGĖJA LIETUVIŲ FARMERIŲ.

Mūsų apylinkėj šį pavasarį apsigyveno ant ūkių (farmų) dvi šeimos. Tai gerb. p. Janušių šeima, kuri atvažiavo iš Montrealo, ir p. Vaivalavičių šeima, kuri atsikėlė nuo Hamiltono.

Nauji mūsų kaimynai, atrodo patenkinti įsigytais ūkiais, linkim jiems geriausio pasisekimo.

P. Liaukevičius.

* * *

M O T I N A !

Šio mėnesio viena diena, yra skiriama Tau, Motina! Gerieji pasaulio vaikai - Tau skina rožes, aukoja savo meilę dėl Tavęs, mieloji Motina! Šiandien daugybės motinų vaikų išblaškyti po platųjį pasaulį, Tad nors mintimi, sveikins Tave, Motina!

Šiandien daug motinų šluosto ašarotas akis dėl dingusių sūnų... Ištvermės ir sveikatos, velijam Jums, Motinos!

P. Liaukevičius.

* * *

23 METAI ATGAL

P. LIAUKEVIČIUS

Tai buvo 1920 m., gegužės 15 dieną. Stoviu sargyboje Kaune prie geležkelio tilto ir žiūriu įsuvargusį ir daug ko pergyvenusį senąjį Kauną. Jis pasipuošęs ir ko tai laukia. Mat, šiandien jo prieglobsty - renkasi Steigiamojo Seimo atstovai.

Šiandien senasis Kaunas linksmas ir džiugus. Plevėsuoja trispalvės prie kiekvieno namo durų, Vytys puošia daugybes langų.

Jo prieglobstyje renkasi žilieji tautos veikėjai, kurie buvo persekiojami, pudomi kalėjimuose ir tremiami į Sibiro tyrlaukius!

Šiandien, jų darbo vaisius - išsipildė. Jų kančios - nenuėjo veltui. Šiandien Lietuva laisva! Šiandien suvažiuoja į Kauną tautos atstovai: inteligentai, ūkininkai ir darbininkai; su tikslu pareikšti pasauliui atgavusią laisvą Lietuvos valstybę, taip pat nustatyti pagrindus vidujinei santvarkai, pagrįstais demokratijos principais.

Vakarop, iliuminacijos, raketos apšviečia Kauną įvairiomis spalvomis.

Kariuomenė paraduoja. Sveikina išrinktuosius Tautos Atstovus, o ten Seimo rūmuose - susirinkę atstovai skelbia: kad šimtmečiais nešta vergovė - sutraukyta, ir Lietuva jau laisva Nepriklausoma valstybė.

Džiaugėsi Lietuvos liaudis, kad engėjų retėžiai sutrūko, nubyrėjo nuo lietuvio rankų.

Džiaugsmui - nėra ribų.

Kareiviai kalbasi, spėlioja atgimstančios Lietuvos ateitį. Spėja, kad už trejeto, už desimts metų - Lietuvos neažinsi! Bus daug mokyklų, graziai sutvarkyti ūkiai, išdalinta dvarų žemė. Tikėjosi daug ko iš atgimusios Lietuvos.

Ir, palyginamai per trumpą nepriklausomą gyvenimą, daug ko

Montreal, gegužės mėn., 1943.

gero atsiekta. Nors vēliau dalis nedorų jos vaikų susitepē rankas išvaikydami Seimą ir laikē reteziuose liaudį, bet demokratybes principas prigijo liaudy, ir šiandien už jį liejasi kraujas.

Lietuva atgaus laisvę vēl kaip demokratijos laimēs pergalę. Tuomet ir vēl išsklaidyti Lietuvos vaikai po platųjį pasaulį - rinksis į laisvąją Tēvynę!

Grįš išvargę išbadēję iš Rusijos rojaus. Grįš iš Vokietijos gilumos nuo sunkių darbų ir alkio sukauleję. Gal grįši tu ir as, mielas Skaitytojau, pamatyti išvargintą mūsų Motinos Lietuvos veidą.

Būkime tikri, kad vēl rinksis naujas Steigiamas Seimas, ir vēl tikrieji Lietuvos sūnūs ves mūsų Tēvynę į laimingą ateitį.

* * *

P A S A K Ē Č I A

J. L.

P O N A S I R I Š T I K I M A S T A R N A S

Kartą ponas išvažiuodamas kur tai toli, paliko tarną sakydamas: "Žiūrēk, kad viskas būtų tvarkoj".

Sugrįžta ponas - pasitiko tarnas. Ponas klausia: "Ar viskas tvarkoj?

- Taip, ponuli, viskas. Tik išgaišo jūsų geriausias arklys; o jūsų mylimiausias suniukas - apsiedē stipienos ir pastipo. O šiaip, viskas tvarkoj. Tik, sudegē jūsų namai, o šiaip - viskas tvarkoj. Ir, pabēgo jūsų žmona, o šiaip - būt viskas tvarkoj.

Taip gruzinas su savo šarančiais užimdamas Lietuvą sakē, kad "Mes tik turesim bazes ir saugosim sienas: jūs ir savo. Ir bus viskas tvarkoj. Paskui pasiglemšim jūsų valdžią, ir vēl bus viskas tvarkoj. Paskui, - išžudysim, išgabensim į Šibirą nebolševikinius žmones, ir bus viskas tvarkoj. Suvalgysim, išvešim jūsų turtą, o šiaip bus viskas tvarkoj. Pridarysim visokių kitokių sunybių, ir užglostysim, užlyginsim ir bus viskas, viskas tvarkoj.

Gi tuo tarpu, - nesiseka viskas užlyginti. Pradeda išeiti šunybēs į viršų. O jo pasekejai lyg šunelis prasikaltęs; dairosi į šonus, kada gaus lazda.

Šią pasakēčią skiriu lietuviškiems maskoliams pasiskaityti, nes jiems kitoki rastai - nelabai patinka.

* * * Nepriklausoma Lietuva

FLIN FLON'O AIDAI

RAŠO J. URBONAS

LIETUVIAMS PASTABA

Žydų tauta kaip žinom, senovėj vergavo kaip ir daug kitų. Bet vietoj kovot už laisvę, jie apleido savo šalį. Ir aišku mane ras kur geriau; kur gales ramiai apsigyventi, bet taip pat čia tikrai apsiriko.

Ir nors jie savo tautybę palaikant pasauly laikotarpiais prasistumde ir neblogiausiai, bet jiems pasaulis vietos niekur neduoda; ir tai jau tūkstančiais metų sabaso vakarais ant kryžkelių sustoję aukštyn stiebiasi pamatę vakarinę žvaigždę noredami, kad juos kokia tai virsgamtinę jega pasiimtų nuo žemes paviršiaus, betgi mato vilties tame nera pasiekt žvaigždę, ir tai tamsiai nakčiai apgulus - stengiasi pasauly padaryt tokią tvarką, kad jiems vartai būtų atidaryti visur, bet ir tuomi jie apsivils, nes senai padaryta klaida - šiandien liko jau nebeatitaisoma.

Mes lietuviai senos žydų tautos aiškias klaidas matydami, vengkime jų. Ir mes nebekim iš savo šalies, bet rimtai ginkime savo kiemą, neapleiskime, kad svetimi jį mums tryptų. Ne tik valstybe, bet ir geras ūkininkas nuo savo kiemo turi vartus užsikelęs, tai ką gi kalbet apie tautas ar valstybes.

Pirmiau žiurekim neprarasti savo mažo sklypelio kurį turim pasauly ir galim vadinti Lietuva, negu ieškoti būdo važiuot kur nori ir gyvent kur nori.

Didesnės valstybės to ir nori, kad gautų pasaulinę teisę po svetimas slankiot, nes savo namuose jie nebeturi vietos kur savo turtus padet.

Paimkim laiką kaip tik Lietuva atgavo nepriklausomybę; vokiečiai tiesiog smurtu reikalavo kad Lietuva priimtų patvarkymus, kurie duotų teisę vokiečiams įsigyti kilnojamus ir nekilnojamus turtus Lietuvoje, o vokiečiai taip pat lietuviams leido veikt Vokietijoj, nes jie tą darydami aiškiai žinojo, kad lietuviai

Montreal, gegužės mėn., 1943.

į Vokietiją nevažiuos, nes be turto - nebus kas veikt.

O vokiečiai kad prigrūdo visokių savo išdirbysčių ir dirbtuvių ir visokių "specialistų", kad lietuviai turėjo susirūpint, nes vokiečiai pradėjo net skleist šmeižtus po Lietuvą, kad lietuviai nieko geresnio "nesugeba", kaip tik būti artojais.

Bet, kaip tik lietuviai išdūzgino vieną kitą vokišką fabrikėlį, tuoj lietuviški ėmė gyvuot ir pasaulis tą pastebėjo, tik gaila, kad kacapai, burliokai tuoj ėmė gardžiuotis Lietuvos pavyzdžiais.

Bet kaip daugybė audrų praūžė per Lietuvą, - Lietuva išliko gyva; turėkim viltį, kad išliks ir dabar, jei mes lietuviai atatinkamai Lietuvą ginsime.

* * *

IŠ FLIN FLON Į WINNIPEG.

Antanas Riaubą pagyvenęs Flin Flon'e apie dešimts metų ir visą laiką išdirbo Hudson Bay Main & Smilting Co., kasyklose, paliko darbą ir perdavęs namą balandžio mėn. 12 dieną - išvažiavo su žmona į Winnipeg'ą kur taip pat turi namus ir mano apsistot Winnipeg'e ant visados?

Nors mums Flin Floniečiams buvo gaila persiskirt su draugais A. J. Riaubais, bet jų namai daugiau Winnipegas kaip Flin Flonas.

Tai ir mes linkime pasisekimo dėl Antano ir Jean Riaubams.

J. Urbonas.

* * *

Nepriklausoma Lietuva

LIETUVIŲ TAUTIŠKI VARDAI

(tęsinys)

BIRŽELIS

1 d., ...	Galindos
2 ".....	Ąžuolio
4 ".....	Nendrės
5 ".....	Laimutės
6 ".....	Tauro
8 ".....	Akytės
10".....	Vingelos
12".....	Rūtos
14".....	Butrymo
16".....	Jūros
17".....	Daumanto
18".....	Gimbuto
19".....	Gegužės
21".....	Mėtos
22".....	Pūtėjaus
23".....	Arvydo
24".....	Kupolio
25".....	Banintės
26".....	Jauniaus
27".....	Gedemino
29".....	Parajaus
30".....	Uogelės

LIEPOS

2 d., ...	Lengvenio
3 ".....	Bijotės
4 ".....	Vainucio
5 ".....	Lakstutės
7 ".....	Gailutės
9 ".....	Vidos
10".....	Skaistučio
11".....	Vilmantės
12".....	Margio
16".....	Danguolės
17".....	Auksučio
18".....	Tautvilo

(bus daugiau)

TORONTO DIENOS

KANADOS LIETUVIŲ TARYBOS TORONTO SKYRIAUS VEIKLA

Šių metų, gegužės 16 d., 2 val. po pietų, lietuvių parapijos svetainėje, turėjo įvykt Tarybos susirinkimas. Teisingiau būtų, jeigu pavadintume, nepaprastas susirinkimas, nes į jį, buvo atvykęs Centro Tarybos pirmininkas, p. Ant. Navickas.

Gerbiamas svečias, atvyko su tikslu, mėginti išlyginti, anksčiau, tarp Torontiečių, įvykusius nesusipratimus ir vel suburti juos visus į bendrą veiklą.

Gailą, kad taip pasitaikė, jog šis svarbus įvykis, nebuvo tinkamai išreklamuotas ir daugelis Toronto lietuvių net nezinojo kad įvyks.

Sprendžiant iš pirm. R. Hozo pareiškimo, pranešimai spaudon buvo pasiųsti, bet netilpo, ar gal būt tilpo, tik laikraščiai nesuskubo mus pasiekt.

Bet grišime, prie susirinkimo atidarymo, kuri padarė pirm. R. Hozas, pats perskaitydamas dienotvarkę, nes sekretorius Pr.Kundrotas, netikėtai buvo išsauktas darban ir atvyko tik antroje susirinkimo puseje, todėl ir protokolo skaitymas, buvo atliktas tik pabaigoj susirinkimo.

Po dienotvarkės priėmimo ir trumpos pirm. R. Hozo kalbos, jis pakviete tarti žodį, kun. Magivney; kuris kreipdamasis prie susirinkusių, sake, kad ruošiantis prie Tarybos, Toronto skyriaus valdybos, naujų rinkimų, visi susirinkusieji, turėtų rinkti žmones, kurie dirbtų ne savo asmens garbei ar naudai, bet naudai visų lietuvių, Lietuvos išlaisvinimo ir kartu, graziam kooperavimui Kanados naudai. Tik žmoniškumu paremtą siekiai - sake kunigas, suteiks Lietuvai laisvę.

Montreal, gegužės mėn., 1943.

Po to, pirmininkas perstatė gerb. šveti p. Ant. Navicką, kuris savo ilgoje kalboje raginte ragino užmirsti visus, anksčiau įvykusius nesusipratimus, stojant vėl į bendrą darbą. Svečio kalba, buvo išklausyta, labai ramioj nuotaikoj, tik vėliau kai buvo atsiklausta susirinkusiųjų nuomonės, tai kalbėjo daug kas. Vieni reiškė sutikimą prisidėt prie bendro veikimo, jeigu veikimui, bus nustatyta aiški linija demokratiškam Lietuvos atstatymui ir kad jokių slaptumų nebūtų. Kiti gi sakė, kad reikia viską užmirst, nieko neminėt, tik pradėt naują veikimą.

Bendrai paėmus, nebuvo nei perdaug tylėta, nei perdaug kalbėta, viskas ėjo vidutiniška vaga ir taip prieita prie rinkimų naujos valdybos. Bet pirm negu rinkimai tapo pradėta, pirmininkas pakviete Petrą Kairį, kuris akyvaizdoje visų, įteikė 34 dol. auką "Nepriklausoma Lietuva" žurnalui. Tai buvo pelnas, iš surengtos vakarienės, kuri įvyko 1 d. gegužės ir kuri buvo surengta remėjų vardu, po iniciatyva P. Kairio ir St. Darvinienės.

Ponas Navickas, priėmęs auką, širdingai padėkojo rengėjams ir bendrai torontiečiams, kurie esą, pasekmingesnius parengimus turi ir už montrealiečius.

Šia pačia proga, reikia priminti, kad iždininkas raportavo, jog per praeitą metą Montrealan pasiųsta 230 dolerių. Tai tikrai graži suma pinigų.

Bet grįšim prie rinkimų. Nors daugelio torontiečių dar ir nėra užmirsę tos nuoskaudos, kurią jiems padarė praeities nesusipratimai Taryboje, bet būdami visuomenės veikėjai ir turėdami grynai lietuvišką širdį, kuri nenustoja jautusi visų skausmų, kuriuos kenčia mūsų broliai Lietuvoje ir Sibire, ir nenoredami pagelbėt maskolių tarnams, varyti izoliacijos darbą, kurie pairimu pasinaudojant, ruošiasi parduoti mūsų tėvynę maskolių vergoven. Nors faktinai, kas liečia juos asmeniškai, tai jie jau senai yra ją pardavę ir šliaužioja po maskolių batais, tik laimė, kad pasaulyj atsiranda demokratiškų tautų, kurios turi valią ir galią pasakyt tam raudonam arui, jog Lietuva ir lietuviai turi teisę gyventi laisvi, nepriklausomi ir džiaugtis demokratija, kaip mes džiaugiamės. Bet tie raudonieji kvislingai, deda visas pastangas, kad įrodyt pasauliui, kad ne tik jie savo uznerė kilpą ant kaklo, bet esą ir visi kiti lietuviai nori ją užsinert ir būti maskolio vergais.

Štai kas, privertė daugelį lietuvių, užmiršti nors paviršutinai, visas nuoskaudas ir vėl meginti dirbti bendrai.

To išvadoje, tapo išrinkta nauja, K.L. Tarybos, Toronto skyriaus, koalicinė valdyba, į kurią įeina šie asmenys:

Pirm. ---------- -- Petras Kairys
Vice pirm. - - - - - Liudas Pocius

Sekret. ---------- Stasė Batkienė
Vice sekr. - - - - - Vytautas Banylis

Išdininkė ---------- Zosė Užemeckienė

Revizijos ---------- Pr. Lekšas
Komisija ---------- Ant. Batkus
ir ---------- Jonas Jokubynas

Parengimų Komisijon: Al. Augutis, Salomėja Pundziuvienė, Ona Kalinauskienė, Emilija Matjošaitienė ir Bronė Dubauskienė. Korespondente, pasižadėjo būti Maria F. Jokubynienė, o jai pagelbėti sutiko, Zosė Užemeckienė.

Rinkimams užsibaigus, pirmininkas R. Hozas, pakvietė visus išrinktus prie stalo, kad visi esantieji salėje, galėtų matyti kas buvo išrinktas. Bet susirinkusieji ne tik pasiziurėjo; jie naujiems pareigūnams ir širdingai paplojo.

Nėra abejonės, kad visi lietuviai, kurie remia "N.Lietuvą", yra dėkingi buvusiai valdybai, ypač jų vienminčiai, kurie juos išrinko, kuriais jie buvo patenkinti ir kurie užleisdami vietą kitiems, jaučiasi atlikę savo pareigą, paremę lietuviską judėjimą, kovoje už Lietuvos gyvybę, už lietuvio laisvę. Čia galiu paminėti tik tris valdybos narius, kuriuos vakar maciau prie stalo. Kitų vardus neteko sužinot, o korespondenciją skubu issiust. Taigi buvusi valdyba susidėjo iš sekamų asmenų: Pirm. R. Hozas; sekret. Pr. Kundrotas ir izd. Karaliūnas.

Na, šiuo kart užteks. Reikia pasilikt kaip ką ir kitam kartui. -

KORESPONDENTĖ.

O DŽIUGU . . .

O džiugu, o linksma vienybėj bendrauti,
Už tėvynes laisvę kelti veliavas.
Tokia tautą gali viską iškariauti,
Nes be žodžių mintį - viens kito supras.

M. A.

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

UŽ SIENŲ

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

WASHINGTON. Šiuo metu Amerikos valstybių seimeliuose yra šie lietuviai atstovai: adv. Rastenis (Marylando), adv. K. Paulauskas (New Jersey), Jonas Deraitis-DeRighter (Ohio).

ROCHESTER, N.Y. Lietuviai išpirko Antros Karo Paskolos bonų čia už $104, 725.

NEW YORK. Latviai pasekė lietuvius ir pradėjo leisti anglų kalba informacijinį apie savo tautą "Drauga Vests". Pirmas numeris 24 puslapių.

CHICAGO. Vienas lietuvis siuntė savo motinai Sibire ištremtai maisto siuntinį $19.40 vertės ir turėjo Sovietų valdžiai už muitus ir persiuntimą užmokėti $37.77.

WASHINGTON. Latvijos atstovas išleido anglų kalba knygą "Latvia in 1939-1942" kur sakoma, bolševikų okupacijos metu Tarybineje Latvijoje policija nužudė 12,000, sužalojo 14,000, išveže Sibiran 45,000.

PITTSTON, PA. Žemės įgriuvimas anglių kasyklose čia apgadino šimto tukstancių dolerių vertą lietuvių bažnyčią.

BROOKLYN, N.Y. Vietos lietuviai turi surinkę $2,119.54 statyti Dariui-Girenui paminklą. Tuo rūpinasi tam tikras draugijų isrinktas Komitetas.

HARTFORD, CONN. La Sallete kunigų seminarijos ir kolegijos rektorius yra lietuvis Kun. P. Liutkus.

WATERBURY, CONN. Lietuvių moterų draugija "Rūta" ruošiasi minėti savo 50 metų sukaktį.

PITTSBURG, PA. Lietuvės moterys čia suorganizavo komitetą rinkti rubus, pinigus ir kitką nuo karo nukentėjusiems Lietuvos gyventojams. Surinkti dalykai bus laikomi paruosti tuojau po karo siųsti kur reikia.

Nepriklausoma Lietuva

PHILADELPHIA, PA. Čia buvo surengta taip vadinamas Tautų Festivalas, kurio programoje trys lietuvių šokikų grupės pavaizdavo mūsų tautiškus šokius ir kitus. Labai gražiai pasirodė ir lietuvių vardą iškelbė. Šoko Bostonietės Ivaškienės mažamečių grupė, Chicagos Ateitininkų Draugovės grupė ir Vyt. Belajaus grupė.

PITTSBURG, PA. Vietos universitete lietuvių aukomis yra įrengtas Lietuvių Kambarys, kurį atlankęs vienas lietuvis šitaip rašo: "Pirmame aukšte randasi įvairių tautų įrengti kambariai, tarp kurių yra ir lietuvių puošnus kambarys. Sienos išpuostos ašiuonyčių audiniais, viduje stovi lietuvių stiliaus stalas, prie jo gražiai išpiaustytos kedės, langai spalvoti, vienoje sienoje kabo didelis Lietuvos Kunigaikščio paveikslas, piestas Lietuvoje."

CHICAGO. Anglijos generalinio konsulo pakvietimu Lietuvos konsulas Dauzvardis oficialiai dalyvavo Anglijos ambasadoriui Lordui Halifax pagerbti bankete. Tas rodo, kad Anglijos oficialai pripažįsta nepriklausomos Lietuvos atstovus.

NEW YORK. Susivienijimas Lietuvių Amerikoje pradėjo šiuos metus su 15,379 nariais. Jis turi veiklią kuopą Toronte.

SO. BOSTON, MASS. Lietuvių Piliečių Klubas skelbia kontestą ir skiria dvi dovanas ($50 ir $25 karo boną) už geriausias mintis iš 400 žodžių parašytas, tema "Lietuvos Nepriklausomybė, Jos Dabartinė Reiksmė". Rastų gėrumą spręs "Darbininko" ir "Keleivio" redaktoriai ir advokatė S. Šalnienė.

CHICAGO. Kompozitorius Petras Sarpalius, per 30 metų Amerikoje gyvendamas, surinko 5,000 liaudies dainų ir melodijų. Šarpalius yra sukūręs plačiai žinomą "Šitas Mylimas Kraštas" dainą.

NEW YORK. Amerikonų katalikų "America" žurnale, Latvijos Atstovas Bilmanis įdėjo straipsnį "Sea Power in the Baltic", kur įrodo Latvija, Estija ir Lietuva esančios istorijos skirtos Baltijos jūrų laisves saugotojos. Profesorius Pakstas lietuvių spaudoje paskelbė įdomų straipsnį apie lietuvių tautos siekimą jūros ir pasisekimus Klaipėdoje ir prekybinį laivyną kuriant.

CHICAGO. Lietuviai per savo taip vadinamas "spulkas" (kredito bankelius) pirko naujos Victory paskolos bonų už $2,019,943.00.

BALTIMORE, MD. Vietos lietuviai komunistai negražiai savo patriotiškumą Amerikai įrodė, nes Sovietų reikalams surinko $800, o Amerikos Raudonąjam Kryžiui tik $140.

BUENOS AIRES, ARGENTINA. Visos lietuvių organizacijos sudarė Lietuvai išlaisvinti Centrą.

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

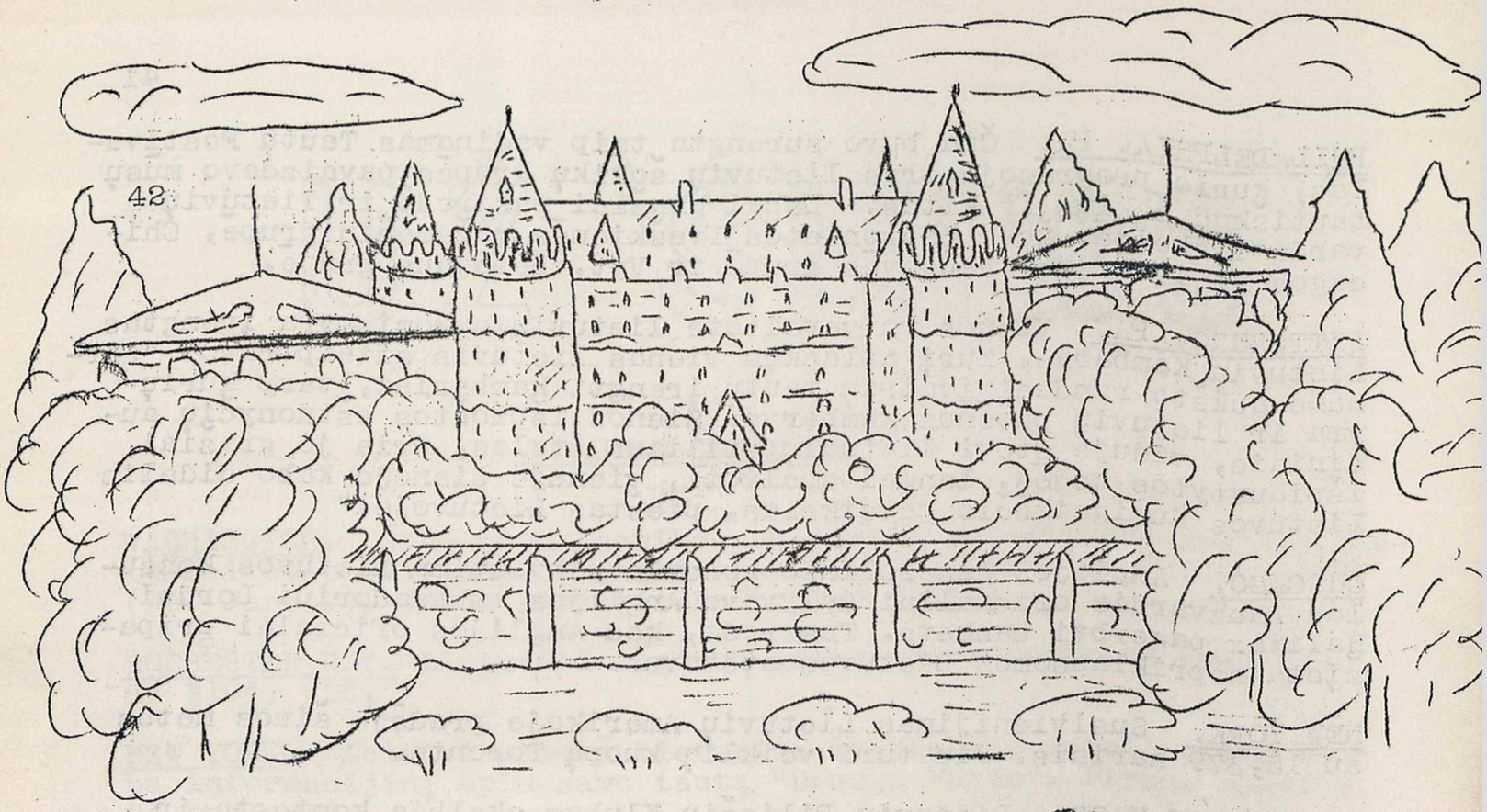

RIMELIS

Marija Aukštaitė

Man buvo šeši metai, jis buvo gi, arti trisdešimts devynių, bet mes buvom draugai. Išduota toli nuo tėvų pas dėdę daktarą, slampinedavau aplink aukštą, ruimingą palocių, kurs baltu bokštuotu stogu kyšojo iš vainiko medžių, ir dėdė Klemensas su savo gražia aristokratiška šeima - atvažiuodavo iš miesto čia vasaroti.

Šis baltas palocius tarytum gulbė ruošdamasi skrysti, dunksojo seno dvaro sodę, kurs nuo neatmenamų laikų buvo turtingas senomis liepomis, beržais, kaštanais, akacijomis, alyvų ir jazminų kerais.

Puikios išgracavotos aleįos, skersais pjūviais viena kitą perkirsdamos, dengėsi senų liepų šešeliais ir ūksme, dvelkė vėsumu.

Už jų, - pakumpę obelys lenkė šakas nuo daugybės vaisių, o ten toliau - tūlavo naujasis sodas su plotais inspektų ir uo-

gynų gojais.

Aplink sodą, tęsėsi aukštas akmenų parkonas baltomis kalkėmis dažytas, kurs juose visą sodo žalią augmeniją ir baltos gulbės išvaizdos palocių, lyg jauną mergaitę žaliame rūbe.

Taip apsuptas palocius stovėjo kiek aukštėliau priekalnėly. Balto marmuro aštuoni pilioriai vedė į gonkų verandą, kur žvilgėjo nuauksintos durų rankenos, stambios kaip ir viskas čia stambu, be galo stambu, kad žmogus stovėdamas šioje verandoje - įžiūrimas tik kaip mažas taškelis.

Prieš palocių - platoka aikštė. Aplink ją - kliombų kliombai, gėlynai! Čia juokė si pasaulinių gėlių kolekcija iš rūpestingai priziūrimų eželių; ten toliau - mojo ružavi žiedai nuo botaniškai parinktų medžių, jų žemai nuskleistos šakos, siūlėsi gyvai apglėbti, apsikaisyti, lyginai kaip sielą dorybėmis.

Pro šiuos kliombus, gazonus ir gėlynus, - vingiavosi kelias baltučiais žvirgždeliais nusijotas. Juo dažnai pasirodydavo liuksusu žvilgąs pavazas traukiamas ketverto arklių, ir iš jo sypsodavosi puriais plaukais dvi jaunos galvelės - tai Joanna ir Aldona kaimyninio dvarininko dukros.

Dėdė jąs pasitinka ištiestomis rankomis, seserėčios nudūzgia baltas papurusias suknias paputusios, kabinasi, buciuojasi, myluojasi vienos su kitomis, o Klaudijus mano pusbrolis, kurs visuomet nešiojasi knygą - joms kukliai nusišypso. Paskum jie visi, - pasileidžia sodais... krykščia, žaidžia, vaikščioja ir begioja alejomis, visi gražus ir trauklus kaip angelai, švaručiai kaip snaiguolės.

Mane su kitais vaikais - saugoja auklė. Mes turime gražutį darželį vidury sodo, pilstome į formeles smėlį, bet bene man smėlis pilstyti?! Aš mieliau brisčiau per suartus laukus, eičiau vaga paskui tėvelio žagrę, įskelčiau jam titnagu ugnies, uždegčiau pypkę, ir kai jis ilsėtųsi, - aš priejus glostyčiau sušilusius jaučius, vakare juos su tėveliu issivaryčiau į lankas, braidžiočiau basa rasose iki vidurnakčiui... bene man ponų gyvenimas?!

Dažnai nuo auklės pranykstu. Ir kad ne balta gažinė suknutė - įsisukčiau ten į dvaro kumečių vaikų burį, žaisčiau laisva, juk tai man artima klasė - mes visi artojų vaikai!

- Ak, kad ne tą suknutė ... - galvodavau. - Išsiversčiau ten pro parkoną, arba išslinkčiau pro vartus, prie kurių nuolatos rymo sodo sargas, prieš mane lyg prieš damą nusilenkdamas.

Ir, ligi čia atėjus - sustok. Kažkoks padorumas ir dėdės

Montreal, gegužės mėn., 1943.

garbė sulaiko, švarus baltas rūbelis vėl nuplasdena takais, sugrįšta į darželį pas auklę, kuri jau prieš valandėlę tavęs pasigedo.

Taip nuo jos niekur - nei šiukšt. Taip dėdės įsakyta, taip vykdoma.

Mūs auklė gera. Ji turi jau keletą raukšlių veide, bet kad jų neturėtų, atrodo, kad jos žodžiai neturėtų tiek svarbos.

Dabar mes jos klausome. Klausome kaip motinos. O ji viską po valandomis: ir maistą ir miegą. Viską po taktu: ir žodžius ir žingsnius.

Bet, vieną kartą - sulaužiau viską.

Prie mūsų sodo - susirinko iš kumetyno vaikų spiečius. Jie ūžė, klegėjo, švilpė ir koliojosi kažką prispyrę prie parkono, - svaidė smėlio saujomis, kvatojo.

- Aš.... jums nieko nepadariau... - kartojosi ne kalba, bet kažkoks baisus sniokštimas, persiėmęs baime.

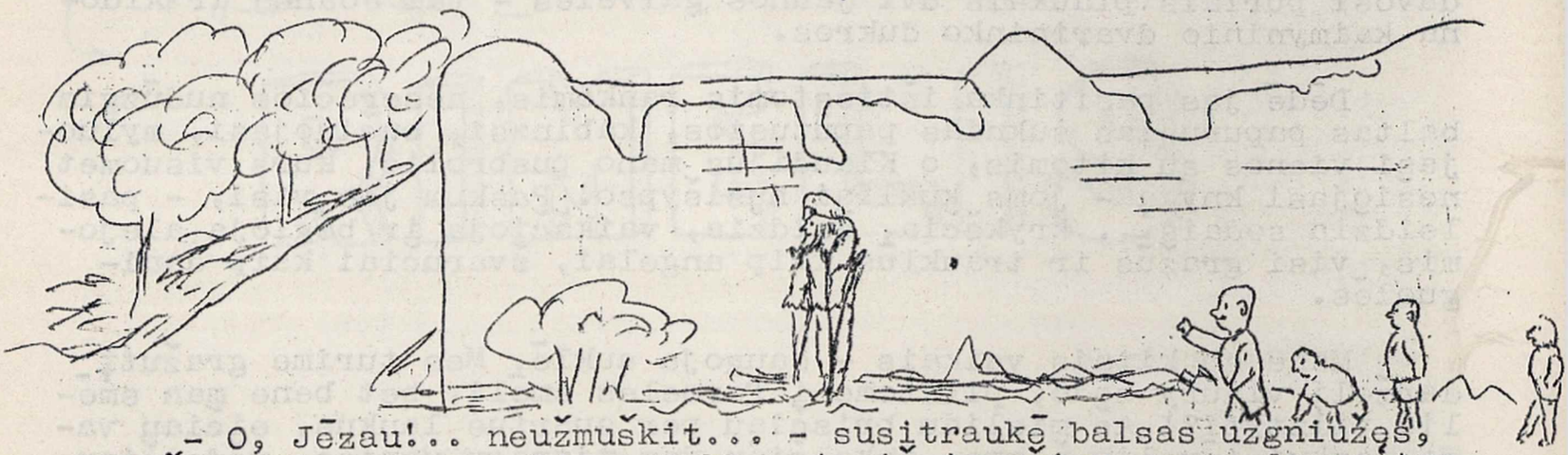

- O, Jėzau!.. neužmuškit... - susitraukė balsas užgniužęs, ir aš susijaudinus palikau auklę, ir išsiveržiau pro sodo vartus.

- Myra! Myra!... - šaukė be kvapo auklė, bet aš jau buvau vaikų būry. Jie susigėdo. Paleido akmenis ir smėlį iš saujų, prasiskyrė į šalis, ir mano balta suknutė išsikovojo taką.

- Rimeli! - surikau pasigailėjimo ir džiaugsmo ašaromis, pamačiusi tarp dviejų remenčių pažįstamą kabančią būtybę, skurluotą ir baisią, apsikarsčiusią įvairiausių škardų gabalais tarytum medaliais, bet kai iš jo akių trysko ašaros, aš pribėgau, prisiglaudžiau, ir mes abu apsikabinę beveik balsu pravirkome.

- Rimeli! Kaip tu taip toli atėjai iš mano tėvelių kaimo?!...

Nepriklausoma Lietuva

- Atėjau, mažyte, tavęs išsiilgau. Čia pas verpėją Jonę pernakvosiu, gal atbėgsi?... nes rytoj vėl einu. Daug turiu apeiti. Dabar visa Lietuva mano! Atėjau tau pasakyt, kad caro nacelstva man visus generolų dvarus atidavė. Ir šis mano! Ir tas palocius kur tavo dėdė!

- Tad, eikš, Rimuk, eikš pernakvosi. Tavęs pas verpėją neleisiu, - vaikai užpuls.

Ir aš buvau betysiąnti vargšą pusprotėlį pro vartus į palocių; man rodėsi bėlė tik žiba žmogaus akys, bi tik esybė - mes visi lygūs, bet auklė mane nutvėrė, atplėšė nuo Rimelio, ir jis liko už vartų, drėgnas akis į mane įremęs.

Pro žydinčius kliombus ji mane vedėsi bardama ir aiškindama, kad elgetėlių reikia gailėtis, juos sušelpti, bet kiekvienas privalo būti "savo vietoje".

Mažai girdėjau auklę. Mintis ir širdis nešėsi Rimelį. Jis stovėjo man akyse ašarotas ir apdriskęs už vartų; o auklė man pasirodė nežmoniškai žiauri, nepaisanti žmogaus.

Rūmę ją palikau. Nubėgau į dėdės Klemenso kabinetą su malda, kad galėčiau parsivesti Rimelį.

* * *

Rimelis buvo mano tėviškės kaimynas. Jis atrodė labai senas, mažas susitraukęs padarėlis, su labai apžėlusia galva ir barzdą, ilgoka ariška nosis - kysodavo iš plaukuoto veido, o iš po aukstos raukšlėtos kaktos, - žibėdavo dvi lyg pelėsiuotos akys isteriškai didingos, nuoširdžiai geros.

Jis vaikščiodavo ant dviejų remenčių - lazdų po pažastimis pakištų, ir kai jis eidavo - pakeldavo abi kabančias kojas, ir atrodydavo, kad tarp tų lazdų lėtai, labai lėtai, - supasi kokia tai vargše nesveika bezdžionėlė.

Tikrenybėj gi, - buvo žmogus. Ir dar garsaus, didelio ūkininko Rimo sunus. Žmonės sakydavo, kad jis ėjęs aukštą mokslą, draugavęs su ponais ir kunigais, bet studentaujant rusų valdžia suseke jį vadovaujant lietuvių atgimimo studentų grupei, ir pašalino iš universiteto.

Sugrįžęs į tėviškę - jis užsibrėžė veikti kaimų aplinkumoj. Bet, liko persekiojamas valdžios, o ir tėvai kartais primesdavo, pabardavo už iseikvotą laiką ir pinigą; mažai paisydavo menkučio išbalusio studento.

Montreal, gegužės mėn., 1943.

Rimelis to nepaisė: jis suorganizavo kelių aplinkinių kaimų slaptas jaunimo lietuviškas mokyklas, pats mokytojavo, duodavo paskaitas.

Žmonės jį pamilo, tėvų rūstumas atsileido, tik žandarų akys dar labiau atkrypo, dar labiau persekiojo.

Taip vieną kartą, kada jis turėjo bendrą visų savo kaimų jaunimo susirinkimą - čia užklupo žandarai, surakino į pančius, ir išvežė Rimelį į kalėjimą.

Iš kalėjimo jis grįžo po kelių metų, bet jau nebe tas... Pargožlino įsispyręs į dvi lazdas plaukais apžėlęs ir išprotėjęs; gandai plitė, kad tycia toks gyvas iškankintas pabaisa paleistas, kad tuo būdu kitus lietuvius įbauginus, ir atgrasinus nuo tautos darbų.

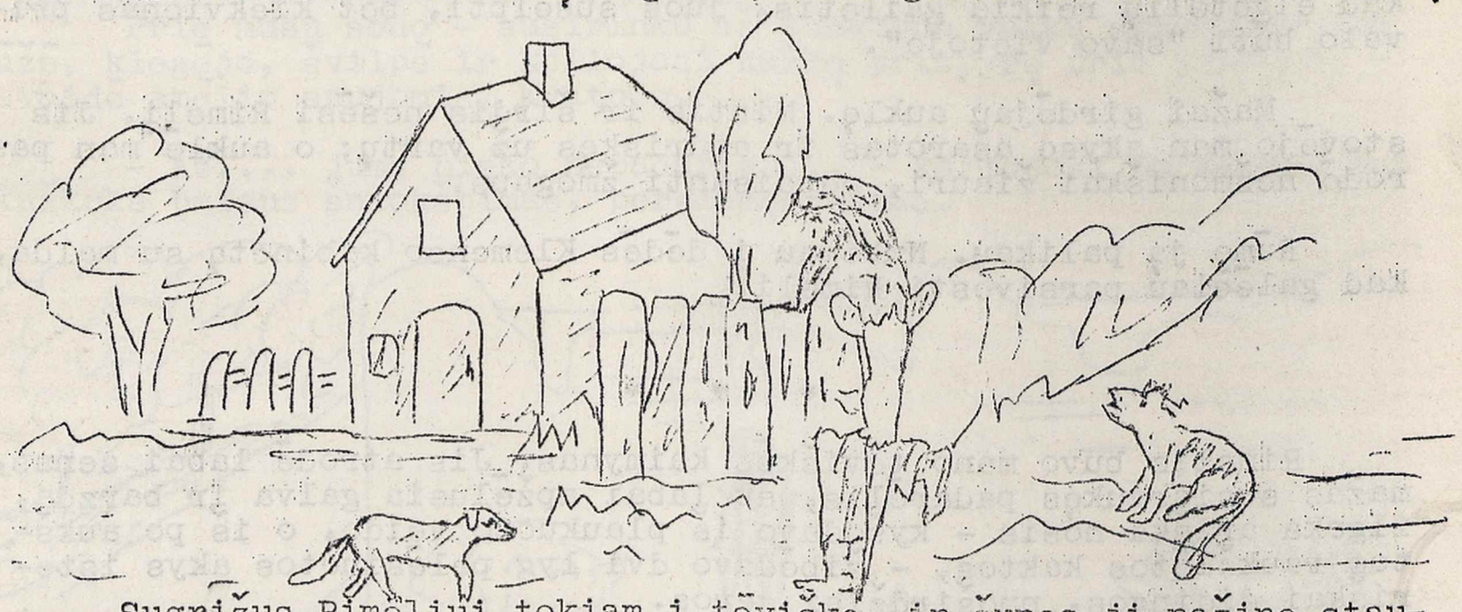

Sugrįžus Rimeliui tokiam į tėviškę, ir šunes jį pažinę staugė iš gailesčio. Žmonės verkė ir verzėsi jį pamatyti, o jis nenurimdavo: gozlinėdavo ne tik po savo kaimą, bet po visas parapijas ir tų laikų Lietuvos "gubernijas"; atlankydavo visus pažįstamus visus brolias ir seserimis vadindamas, nes visa Lietuva jo tėviškė, jo nuomone - "tikra nuosavybė".

Žmonės jį sulaukę - jau iš tolo ant dviejų remenčių kabantį pasitikdavo. Vaišindavo, pernakvydindavo - jis visiems atrodė savas, už visus atkentėjęs.

Mano tėveliai Rimelį ypatingai mylėdavo. Pas mus atšluncavęs - be kelių dienų neišeidavo. Mamytė jį apskalbdavo, aplopydavo, išprausdavo, pakeisdavo baltinius, o tuo laikotarpiu - mudu būdavome didžiausi draugai.

Jis visuomet nešiodavosi per petį persimetęs didelį krepšį

prikimštą įvairiausių popierų - tai buvo jo "pinigai", "proklemacijos", įvairiausių "nuosavybių dokumentai", ir mes sklaidydami juos šiltame užkrosny arba vasarą obelų pauksmej, - abu netverdavome džiaugsmu, tik kai jo baisus veidas nusikaisydavo juoku,- man atrodydavo, kad jis verkia. Tada jo pabugdavau, begdavau pas mamytę pasakyti koks jis vargšas, o mamytė apsiasarodama sakydavo:

- Vaikeli, Rimelis didelė auka...

Gailestis susipyndavo. Tūnodavau žiūrėdama į jį, į jo keistai iškreiptus pirštus, į kojų pėdas pusiau užsuktas, ir kai išlydėdavau jį pro kryžių vieškeliu iš tėviškės - ilgai akys nusekdavo paskui krutančias dvi lazdas, ir kai jos su šeseliu pranykdavo horizonte, aš grįsdavau galvą nuleidus pas kryžių; prašydavau Dievo palaimos Rimeliui, kad jį šunes nesudraskytų, ir kad kada nors jį vėl pamatyčiau.

Išvežta iš tėviškės - ilgėjausi visų. Ilgėjausi ir to kryžiaus, ir to horizonte išnykstančio šeselio.

* * *

Pamačius jį prie parkono priblokštą bet prailgtą ir rodos savą - nenurimau. Kabinete stovėdama prieš dėdę Klemensą maldavau... Pasakojau, koks man brangus Rimelis, koks jis nelaimingas, kiek jam reikalinga globos, pasigailėjimo ir meilės; daugiau nei kad mano žuvytei uždarytai akvariume, daugiau - negu katinėliui kniaukiančiam prie virtuvės durų, daugiau nei šuneliui netekusiam kojų. O be to, jis man mielas kaipo mano tėviškės atstovas, pilkoj sermėgoj kaip tėvelis.

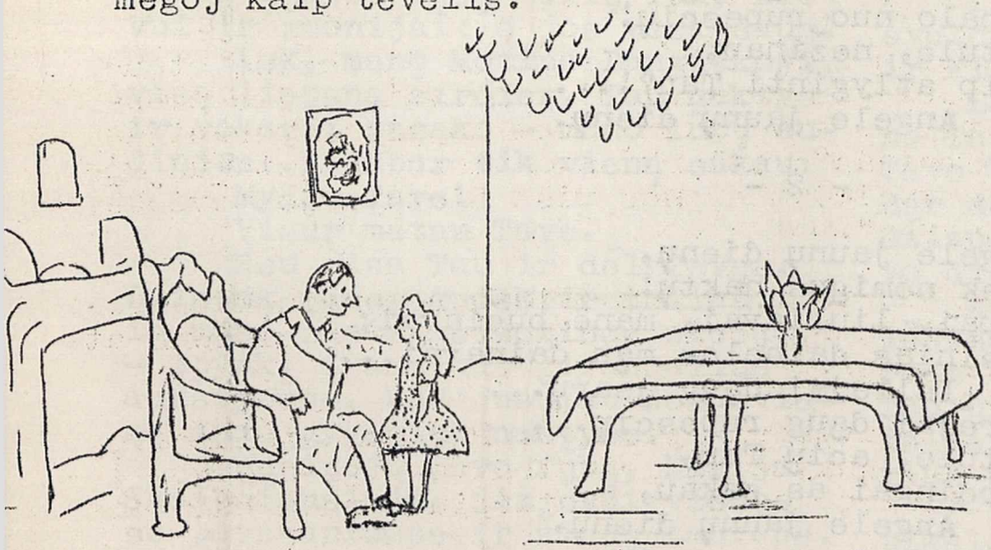

Mano akys degančios viltimi ir baime, buvo įsmigę į dėdės veidą, kurs buvo tarytum be žado, be judėsių, be maziausios žymes gailesčio ar susijaudinimo; jis žiurėjo pro langą į tolius, tarytum jis permate amžius praamžius, rodos visas akmenine statula pavirto.

Pagaliau, nusviro į kedę, prisitrauke mane prie savęs, ir glostydamas mano plaukus - patrauke skambutį. Duryse pasirodė kambarinė, jauna ir gražė brunetė; baltų ripų žiursteliu apsikryžiavus, gyvu šypsneliu apsikaišius.

(bus daugiau)

Montreal, gegužės mėn., 1943.

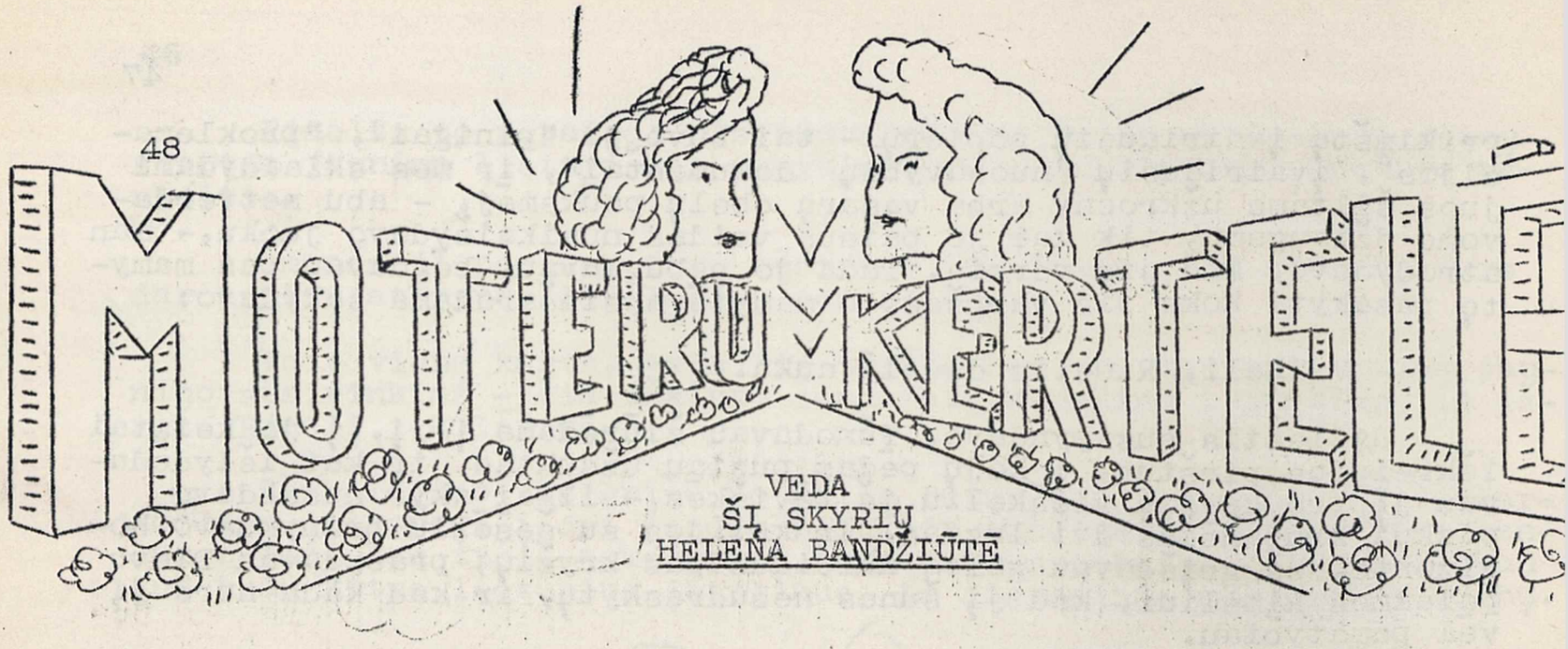

Skiriu Motinoms - Motinų Dienoje

ANGELE, JAUNŲ DIENŲ

- I -

Angele jaunų dienų,
Kiek Tų matei vargų
Kaip aš mažutėlė dar buvau.
Mylėjai mane, glamonėjai...
Auksas nuo Tavo plaukų
Pabalo nuo rūpesčių!
Motule, nežinau,
Kaip atlyginti Tau?!...
Angele jaunų dienų.

- 2 -

Angele jaunų dienų,
Kiek nemigus naktų!
Supai, liuliavai, mane bučiavai;
Švelnias daineles man dainavai...
Išliejai daug ašarų...
Turėjai daug rūpesčių...
Motule, ačiū Tau,
Širdingai aš sakau,
Angele jaunų dienų.

HELENA.

* * *

Nepriklausoma Lietuva

LAIŠKAI MOTINOMS

Dangiškoji Mano Motinėle,

Tau vienai aš galiu pasiguosti, kad aš jau neturiu žemiškos motinėles. Ji kape nubalusiu veidu, išvargusiomis rankomis, bejėgiu kūnu...

Bet, pakylą mintis nuo jos kapo, kur Tu amžinai savo rūbais jos sielą suvysčiusi, priglaudusi... žvelgi į žemę, į mane parklupusią, ir teiki vilčių... laimini ir guodi.

Žinai, Motinėle, kad aš silpna. Silpnesnė už visus, bet kai Tavo palaima man spinduliuoja, aš myliu Tave ir visą pasaulį, ir už tą širdį kuri dabar kapuose mano Motinos relikvijose - aš nežinau kaip Tau atsidėkoti, kad jinai įžiebė tąją meilę Tau, Dievui ir žmonijai; o jos tiek daug!

Imk, mano Motina Dangiškoji, visą liepsną širdies. Tau naktys ir vakarai pasako - mano lūpų audinius... dabar tik vieną sakau:

Myliu Tave!

Visur matau Tave.

Esu visa Tau ir dėl Tavęs. Laimink mane, guosk ir toliau... ir mano žemiškos Motinos sielą, - įpynk, į amžinus žirandelius aukstybėse, kad jusciau jos šviesą mano gyvenimo naktyse.

Bučiuoju Tavo rūbą, Marija Skaisčiausioji, jis žydi visuose pavasariuose ir žiedų taurėse.

Visados, visados Tavo -

M.A.

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

Mano Brangioji Mamyte,

Šiandien Motinų Diena! "Motina", kaip švelniai šis vardas ausyse skamba!

Visas pasaulis prie šios progos, - sveikina Motinas teikdamas joms širdingiausius, jausmingiausius linkėjimus.

Pats dangus kloniojasi prieš Motiną teikdamas jai užtarnautą pagarbą.

Brangioji Mamyte, ne vien tik šiandien noriu Tave pasveikinti, bet kiekviena mano gyvenimo diena - bus meilės ir dėkingumo jausmas mano širdyje.

Nėra pasauly užtektinai kilnių žodžių aprašyti, nupiešti Tavo pasišventimą.

Iš mano jaunų dienų, buvai švelnumo, kantrybės, darbštumo ir kilnumo pavyzdys.

Lai Gerasis Viešpats laimina Tave ir lai pasiilgina dar Tavo buvimas mūsų tarpe, -idant dar daugel metų galėtumem pasidžiaugti Tavimi ir džiuginti Tavo dienas.

Aciu, Tau Mamytę, už išauklėjimą, aciu Tau, už naktis kuriąs be miego praleidai, aciu Tau už asaras kuriąs dėl manęs išliejai, aciu už dainas - kuriąs man dainavai.

Ypač aciu Tau, už atsiekimą tikslo, apie kurį aš iš pat mažens svajojau.

O Tau, Viešpatie aciu, kad leidai vienam iš Tavo angelų tapti mano Brangiąja Mamyte.

HELENA.

* * *

Brangiausia Mano Mamyte!

Koks yra neapsakomas džiaugsmas, kad turiu Jumi, Brangi Motinele šioj brangioj "Motinų Dienoje.

Šiame laiškuty, noriu išreikšti savo didžiausį dekingumą už visą rūpestį ir vargelius, kuriuos datyrete mane aukledamos, noredamos išmokyti ir išauginti lietuviškoj dvasioj svetimoj šalelej.

Lietuviškai melstis, skaityti ir rašyti, tai Jus, Brangi Mamyte, mane pirmiausia išlavinote.

Taipgi atmenu kaip šiandien tą laiką, kada laikydamos ant savo kelių - mokinote lietuviškas dainas: "Kur Nemunas ir Dauguva", "Kada noriu verkiu" ir kitas... Šv. Kazimiero parapijos svetaineje, koks parengimas įvykdavo; vesdavotes mane parodyt gabumus; nekartą pareidavau iš parengimų su gražia dovana. Tas viskas per Jusų rūpestį įvykdavo ir Jums didžiausias kreditas priklause. Lietuviškumo seklą Jusų pasetą - neišraus niekas man iš širdies, iki mano gyvenimo pabaigai.

Kiek nekteliu savo melsvas akeles neužmerkete; budejote sunkioje mano ligoje, mažytei esanciai ir kituose įvykiuose.

Būnant "Mokytojų Seminarijoj" nemažai rūpesties paneset, kas savaite su Teveliu aplankydavote.

Tureciau labai daug, Jums, Mylima Mamyte, priminti, bet mano plunksna per silpna tą padaryti.

Nesuskaitomai kartų tariu mažą žodelį einantį iš širdies:

Aciu, aciu, Brangi Motinele. Sveikinu šioj brangioj Motinų Dienoj; meldžiu Aukšciausiąjį, kad užlaikytų mano Mielą Mamytę metus ilgiausius ir laimingiausius; geroj sveikatelej ir stiprybej

Paklusni ir Jus mylinti duktė, -

Marutė Arlauskaitė.

* * *

Motinele Mano Brangi,
Širdužele Mano Saldi!

Gana privargai ir prisikankinai ir daug naktelių nemiegojai, mane ant rankelių nešiojai.

Nevieną ašarelę išliejai, kol mane išauklejus išleidai į tolimą šalį laimes ieškoti.

Skiriantis paskutinį kartą - apkabinus mane savo švelniomis rankelemis prispaudus prie savo verdancios širdies, liejai gailias savo asaras ir tarei žodelį iš savo skausmu apspuogavusių lūpų; silpnu balsu tarei:

- Dukrele, neužmirsk, manęs ir savo krasto.

Motinele Mano Brangi, Tavo žodeliai ir karšta meile iš mano širdies niekados neišeis. Ar aš gulu, ar aš keliu; apie Tave Motinele, svajoju.

O, tylu man tylu, nakties tyluma kankina mane. Nepaliauju svajojus, ir mano siela su didžia audra ir su vejais klajoja. Nerimstu, kad per tokį ilgą laiką savo Motineles nemaciau ir jos spindinciu akeliu ir jos švelniu ir meiliu suraminimo žodeliu negirdejau.

Kiekvienos Kaledos ir Velykos - mes apsikrovę valgiais ir gerymais ir aš vistiek nepatenkinta ir mano apverkta, nes žinau - Jus ten badaujate!

Dabar sulaukus brangiausios šventes Motinos Dienos, noredama pagerbti ir pabranginti; suteikti dovaną, atsilyginti už jos vargą - neturiu progos... Dievo bausme nubaude pasaulį, karo laikas, uztad apsunkinti vargu nasta - negalim susižinoti su savo teveliais, broliais ir seselems, kad pasidalinus vargais ir bedomis.

Motinele Mano Brangi, vie-

nos dovanos aš trokštu iš Dievo, - Tave, Motinelę, gyvą pamatyti ir prie Tavo krūtinės prisiglausti. Tavo suraminimo žo deliuš išgirdus - nuslinktų sunki našta nuo manęs; širdis nurimtų.

Su šiuo laišku, linkiu, kad kitą metą Motinos Dieną būtų pasaulyj ramybė ir laisva Lietuva Tėvynė, kad galėtumėm ten nuvažiavę ramintis su teveliais ir visais saviškiais; o kad ir nenuvažiavę, tai nors laiškais susisiektume.

Lai gyvuoja Lietuva!
Lai gyvuoja mūs Motinėlės!
Lai gyvuoja visi saviškiai!

Su pagarba,

M. Kilimonienė.

* * *

Gerbiamoji Redakcija!

Turėdama valandėlę laiko, mąstau apie savo Motinelę ir visas kitas motinas.

Iš kur ta Motinelė galėjo žinoti tiek daug kilnių dalykų, nes ką tik ji sake - tai viskas yra teisybė.

MOTINOS ŽODIS

Motinos žodis garbingas,
Jausmas gilus, stebuklingas.
Viltis. Paguoda krūtinės -
Lig valandos paskutinės.

Gera turėti tėvelį,
Žmoną, sesutę, brolelį, -
Bet Motinelė geriausia!
Dievo dovana brangiausia.

Kai nuliūdimas suspaudžia;
Niekas varge nepriglaudžia.

Montreal, gegužės mėn., 1943.

Nieks nenori mums padėti;
Varge suspaustam kenteti.

Motinelė seno ar jauno:
Ašaras gailias nuplauna.
Privercia širdį nurimti;
Stengiasi skausmus nuimti.

Sopulius mūsų atjaučia,
Ir prie krūtinės priglaudžia;
O kai ji ilsisi kapuose,
Mes skęstame nuliūdimuose.

* * *

Jau mano Motinelė ilsisi šaltuose kapuose. Ji man žodelio nekalbės, širdelės neramins.

Motinelę mano mieloji, kad aš Tavę turėčiau - ant rankelių nešiočiau. Tavo veidelius bučiuočiau, Tave gerbti nenustočiau.

Velinu iš širdies visoms mergaitėms myleti savo motinelės, nes kaip dainos žodžiai sako:

"Nukris lapeliai,
Atžels ir kiti;
Numirs motinelė -
Jau kitos nebus".

Marijona Žemaitienė

Montreal, 1943.

* * *

Motinos lūpos yra gražausių garsų muzika, visų amžių svarbiausioji simfonija.

* * *

Motina yra dalis dievybės. Ji nešioja savo širdy tyriausios meilės saulę.

M.A.

* * *

MINTYS APIE MOTINĄ

OMNIA VINCIT AMOR

Visa gili meilė turi religijos, bet motinos meilė yra minkštesnės šviesos šyras tarp širdies ir dangiškojo Tėvo.

Motinos meilė galinga. Nors jos širdis silpna, tačiau savo silpnybe viską nugali.

Jaunystė vysta; meilė silpsta; draugingumo lapai birsta. Bet motinos paslepta viltis viską pergyvena.

Kiekvienas kūdikis ateina į gyvenimą perdėm aukso meilės vartus. Išpradžių kūdikis čiulpia peną iš motinos krūčių, bet visuomet maitinasi jos širdim.

Viena gera motina yra verta tūkstantį tėvų.

Joks kalba negali išreikšti motinos meilės galybės ir grožio ir heroizmo ir didybės. Ji nenusigąsta ten, kur vyras tupcioja, ir stipreja, kur vyras silpsta. Ir pasaulinės laimės dykumą nušviečia savo negęstancios ištikimybės skaistumu, tarytum dangaus žvaigždė.

Šiame šaltame ir kurčiame pasauly nėra gilesnės, galingesnės, nemirštančios meilės versmės, kaip motinos širdies versmė.

Motina - laiko sielos raktą.

Motinos širdis - vaiko mokykla.

Motina - švenčiausias žemės kūrinys.

Jauna motina - saldžiausias reginys, kurį gyvenimas mums nudengia. Motinos meilė - visos palaimos šaltinis.

Nepriklausoma Lietuva

Kada tik savo vaizduotės akim pamatau savo mirusią motiną, ji sunkia ašaras iš mano akių.

Kur motinos kojos vaikšto, ten yra dangus.

Motina - tavo kalba yra bažnytinių smilkalų debesys; tavo balsas kuria šventovę ir tyčiojas iš trimito garso visų mažiau išmintingųjų, kurie laiko tą matą, kuriuo žmones norėtų mokyti. Motinystės pastanga švelniai ir ramiai išmatavo tą ežerą, kur glūdi amžinybė - po plačiaakiu vaiku. Ir kai vaikas iš tavo glėbio išeina į gyvenimą, tu viš dar gali paliesti jį savo pirštų galais. Nors jis vaikščiotų kur vėjai žiauriai dvelkia, arba škarletine liepsna slepia Egipto gyvatę, jo širdis girdi tavo lūpų snibždesį.

Būti motina - tai didžiausias pasaulio pašaukimas. Niekas neturi tokios galybės ir įtakos pozicijos. Ji laiko savo rankoj tautų likimą. Ji kuria kilnius tautos piliečius.

Vyras pasitaria su savo žmona, bet jis klauso savo motinos: jis klauso jos, kai ji pasišalina iš šio pasaulio. Ir jos idėjos tampa jo principai - stipresni negu jo geiduliai.

Tėvas gali atgręžti nugarą savo vaikui; broliai ir sesės gali tapti neišgydomi priešai; vyrai gali pamesti savo žmonas, ir žmonos - savo vyrus. Bet motinos meilė patveria visus. Gera ar bloga reputacija, pasaulio smerkimo akivaizdoje, motina vis dar myli... ir viliasi, kad jos vaikas sugrįš iš nedoro kelio ir atgailaus. Ji vis dar atsimena kūdikiškus sypsnius, kurie kadaise džiaugsmu pripildė jos širdį, gardžius juokus, linksmus jo kūdikystės šūkius, besiskleidžiančius jo jaunystės pažadus. Ir niekas negali priverst motinos manyti, kad jos vaikas niekam nevertas.

Vaikai, pažiūrėkit į šias akis, pasiklausykit šio mielaus balso, juskit tą jausmą, kurį kilni ranka teikia jums! Įvertinkit šią ranką, kol dar turit brangiausią dovaną - meilią motiną. Skaitykit neišmatuojamą šių akių meilę; supraskit šio balso ir žvilgsnio rūpestį. Savo ateities gyvenime, jūs galbūt turėsit prietelių, meilių ir brangių, bet niekad nerasit tos neišreiškiamos meilės prakilnumo, ką tik vienų viena motina tegali teikti.

Motina - bankas, kur mes taupome savo žaizdas ir rūpesčius.

Kūdikis yra motinos inkaras.

Kokių pamokų vaikas teikia motinai!

Motinos malda, tyli ir kilni, visuomet randa naują kelią į gausos sostą. Kūdikio gimdymas ir auklėjimas yra moteries išmintis.

Montreal, gegužės mėn., 1943.

Mano saldžiausios svajonės tebera to balso svajonės... kurs ramino mane kūdikystėje.

Aš dažnai matau savo motiną ateinant iš padangių telepatijos vielomis, ir aš apsiašaroju!

Motinos meilė neišsemiama, nekintanti, nepavargstanti.

Motina - tavo širdis gieda; tavo akys džiaugiasi. Tu miegi ir sapnuoji, tarytum Jeva rojuje.

Tavo širdis aimanuoja. Iš tavo akių teka skausmo ašaros. Tu matai, kai tavo mieliausias miršta, ir girdi - requiescat in pace.

Tavo akim švystelės skaistybė; tavo širdžiai ateis ramybė. Kai tu sėdėsi po vakaro ramiu padangiu, laikas išdžiovins tavo ašaras ir palengvins tavo kančias. Nes tu žinosi, kad atvaidinai svarbų vaidmenį. Tavo meilė liks nemaringa. Tavo širdy bus atstatyta dangaus ramybė; tavo akyse liepsnos amžina Dievo skaistybė.

Motinos yra vieninteles dievės, kuriomis visas pasaulis pasitiki.

* * *

M O T I N A I . . .

J. Garunkštytė

Jau nuprausė rasa gegužės rausvą rytą,
Jau ilgesiu pakvipo sakoti ąžuolai.
Ir vieversio dainuzem padangę nurašytą
Palaimino Aukščiausias žodžiais parinktais.

Bet ko skausmų dažai nubaltino Tau veidą
Ir deimantus pabėre iš liūdinčių akių
O Motina, koks rūpes iš šypsotis Tau neleido,
Nors jau skrajoja laime, nors čia jau taip gražu?

Bijau paklaust, bijau, kodėl verki Tu šiandien -
Gal nesuprasiu aš; o kas suprasti gali?
Tas ašaras turėčiau surinkti aukso tauren,
Jas saugoti ir gerbt, kaip šventą Gralį!

Mamyte, leisk bučiuot pavargusią Tau ranką,
Leisk man raudot, parpuolus prie kojų mylimų,
Leisk man paimt tą skausmą, kurs širdį Tavo lanko -
Aš apraudosiu viską, tiktai neverki Tu!

* * * Nepriklausoma Lietuva

TOL MYLĖSIU TAVE

Skiriu J.R.

Kol blizgės žvaigždės erdvėje,
Kol paukščiai linksmai čiulbės,
Kol plaks širdis krūtinėje,
Tol mano širdis mylės.
Kol rasa gaivins žolelęs,
Kol lietus laistys gėles.
Mylėsiu tave,
jog ir tavo širdis jaučia -
Ar gi ne?

Myliu tave - net ir sapne.

HELENA.

* * *

Doros meilės pasauly, gyvena Dievas ir jo angelai.

* * *

Meilė yra širdies kilniausioji versmė; sielos puošniausia lelija; tik reik prižiūreti į kur ji teka, ir kas vertas pasigrožėti jos žiedais.

* * *

Suvystyk, mano meilę - meile, tik ne žemės aistra.

* * *

Meilė neturi kaukės. Jeigu ji iškelė šventą indą tyros širdies; ji nebijo žmonių; kaukėta širdis bijo ne tik Dievo, bet ir žemės gyventojų.

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

VIOLETOS PATARIMAI

KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

Mieloji Violeta!

Esu dvidešimts dviejų metų mergaitė, mokytojauju netoli šio miesto ir mokytojos pareigos ne tik begalo mane nuvargina, bet stačiai mano energiją ir upą atima.

Jokios disciplinos ir tvarkos klasėje nėra, nes neapkenčiu savo darbo. Mokinu vaikučius vien delto, kad patenkinus tevelius, kurie daug del manęs pasiaukojo; save nemažai nuskriaudė, kad as mokslą užbaigčiau. Jų didžiausia svajonė ir džiaugsmas buvo, kad as tapčiau mokytoja.

Nemanau ateinantį metą toliau tęsti šį darbą ir nežinau kokiu budu teveliams apie tai pranešti, kad jų neužgavus.

Patarkite, kas lieka man daryti.

Mokyt. B.B.

* * *

ATSAKYMAS:

Mokytojos darbas yra sunkus, bet kilnus ir garbingas. Reikia nemažo pasisventimo ir kantrybes. Tapti gera mokytoja, - reikia turėti tam tikrą pasaukimą ir šiame darbe atsiduoti - visa širdimi.

Yra svarbu ne tik vaikučiams mokslą suteikti, bet taipgi juos prideranciai išaukleti; įkvepti jiems kilnumą, darbštumą, dekingumą.

Jei gerb. Mokytoja B.B. esate be upo savo darbe - pasekmes negali buti geros. Tad, patariu nuo šio darbo atsitraukti.

Pasikalbėkite nuoširdžiai ir atvirai su teveliais; išaiškinkite jiems, kad šiame darbe neturite pasaukimo.

Tikiu, kad Jūsų tėveliai supras, ir neužsigaus, nes jie nori matyti Jus laiminga! Ir, kadangi esate giliai studijavę pedagogijos mokslą - be jokio vargo rasite kitą Jums malonų užsiemimą, kuriame gal jausitės pilną pasitenkinimą.

Tad, geros laimės!

Jūsų Violeta.

* * *

Gerbiamoji Violeta!

Neperseniai susižiedavau su jaunikaičiu, kuris pirmiau

mūs susižiedavimo, - begalo vartojo svaiginančius gerymus.

Dabartiniu laiku jis daug mažiau vartoją gerimą, bet nenori man prižadėti visiškai ateityje nuo šio blogo įpročio atprasti.

Mano tėveliai susirūpinę ir man patarią neimti jį sau už vyrą; bet aš jį begalo myliu ir turiu viltį ateityje jį pataisyti.

Lauksiu Jūsų patarimo.

Sužiedotinė J.L.

* * *

ATSAKYMAS:

Panele J.L., paklausykite savo gerų tėvelių patarimo, nes jie iš širdies nori matyti tamstą laiminga.

Sunku yra, žmogų prie svaiginančių gerymų įpratusį - atitaisyti. Juk panele pati sakai, kad jisai nieko neprižada.

Bet, jei tamsta viltį turite ir manote jį atpratinti nuo gerymo, tad geros laimės ir pasekmių! Bet, sunku tikėti, kad tas pavyks...

Tamsta esi įsimylėjusi, tačiau blaiviai, aiškiai ir rimtai apsisvarstykite, apsigalvokite apie ateitį, kad nereiktų gailėtis.

Gero velijanti -

VIOLETA.

* * *

MERGAITĖMS

STASYS YLA

Mergaitei gėdos jausmas, labai puošnus apdaras. Jei ji vejavaikiškai nusviedžia tą apdarą, tai gali ir nebenusigąsti ir labiau savę subiaurinti. Mat, ji nebeturi gėdos, kuri galėtų ją nuo to apsaugoti.

Gėdos jasmas labai švelnus, trapus dalykas. Kaip spalvotos dulkelės nuo peteliškių sparnelių nutrina kiekvienas neatsargus palytėjimas, taip gėdos jausmą dilina ir bukina kiekvienas nekuklus palytėjimas, nepadorus žodis, netinkamos mados, modernus šokiai, pornografiška literatura, nepadorus teatrai ir kinematografai. Žmogus prie šių dalykų pripranta. Ir taip pamažu, jam paciam nejaučiant, ima rodytis visai paprasta tai, nuo ko pirmiau begdavo susigėdusios akys ir kraujas šokdavo į veidą.

Žodžiu, kartais labiau galima susižeisti negu kardu.

Bet kitas yra - tai palaimintas žodis: "NE", kurs daug mergaičių yra apsaugojęs nuo blogo.

Garsus mokslo vyras ir jaunuomenes aukletojas Foersteris pasakoja matęs kartą tokį atsitikimą. Vienoje krautuvėje priėjo vyriškis prie jaunos mergaitės ir ėmė ją kalbinti prie blogo.

(bus daugiau)

Kaip matote, Gerbiami Skaitytojai, čia pradėjome naują pedagoginių klausimų skyrių. Jį veda viena mūsų geriausia pedagogė gerb. VIOLETA, kuri mielai atsakinės į visus paduotus klausimus.

Paklausimus prašome siųsti "Nepriklausomos Lietuvos" redakcijai, kuri maloniai patarpininkaus. "N.L." antrašas: 2588 Bercy Street; Montreal, Quebec.

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

MONTREALO KRIŠLAI

KEISTA PAPŪGA MONTREALE.

Šių metų 9 dieną gegužės m., lenkų svetainėje - pasirodė neregėta papūga scenoje.

Šią papūgą buvo parsikvietę lietuviški komunaciai iš New Yorko ir gyrėsi, kad tai esąs "Sovietų - Lietuvos" vyriausias atstovas Povilas Rutomskis.

Kokį ištikrųjų "činą" Rubomskis turi, spėlioti neverta, bet kad šis "atstovas" pridarė gėdos kvietusiems jį komunistams, tai jau nereik nei kalbėt.

Vietiniai ruskeliai J. Vilkelis ir J. Lesevičius - susiriesdami scenoje gyrė prieš akis pasodintą žmogutį rodydami į jį pirstais, kad tai esąs "žymiausias Pasaulio diplomatas, didžiausias kalbėtojas ir kitų stebūklų darytojas Povilas Rutomskis."

Žmonės, kurių buvo salėj - apie du desetkai, - laukė, seke kiekvieną Rutomskio sujudėjimą.

Bet, šis žmogutis juodam graboriškam rūbe apsirengęs, kiurksojo galvą nuleidęs lyg prieš mirtį senas gaidys; retkarčiais pasikrapstydamas pliką galvą; greičiausią jis mąstė kaip iš padėties issisukus, juk jis joks nei oratorius, nei stebūkladaris.

Vilkelis sušilo bemosykuodamas ir bereklamuodamas, Lesevičius pazalatino visus Vilkelio kalbos nedateklius, ir tada išnešama į sceną gaidų pastovelis, publika nerimsta! Vieni mano, kad tas žmogutis nors ir mizernas, bet kad uztrauks internacionalą, gal tikrai šitą lenkišką salę nugriaus?!

Kiti mano, kad užgriaudžios Rubomskis savo balsu, tai bus nejuokai...

Na, ir kas?

Pasiklonioję mūsų ruskiai juodam nuliūdusiam graboreliui, ištysia į priekį kaip čiučialą į kanapes ir pastatę prie gaidų pastovelio palieka.

Rutomskis dar labiau išbala, susikrapšto popierų bundulį ir atsidusęs uždeda ant gaidų pastovelio.

- Jau jis giedos! - sušvabžda salėj.

Rutomskis nei gieda nei kalba. Niurna kažką po nosimi, ir graibosi... adjutantai nusigąsta ar tik jų oratorius neslamba, bet kai Rutomskis užsidėjo akinius, na tai vyručiai palaukit!

Jis pamaželi... lapą po la-

pui versdamas, pradėjo slebizavoti... mikčioti ir koseti, taip, kad jį reklamavę draugučiai - visai nosis nuleido, išslankiojo nuo scenos, ir pradėjo išraudę kuždėtis.

Salėj - tikra nerimastis. Dviejų desetkų publika - prunkščia juokais. Senas Jonas pasiraivo ir neiškentęs išsitaria:

- Ką Pocencalio Skardžiene parašė, tai jis dabar perskaitys.

Visi juokiasi, tik Rutomskio adjutantai suniurę tyli.

Žmogelis pasiraivo. Jam nesmagu. Svetimą raštą perskaityti ir ne taip jau patogu. Jis pasisukinėja kaip papūga, pakausį pasikrapsto, pro akinius pasiziūri, ir vel slebizavoja.

Išvadoje, susivynioja popieras, susikemsa į kišenių, ir norėdamas įtikinti publiką kad jis tikrai ką nors pasakė; linktelėdamas issireiškia:

- Kai raudonoji armija atėjo ir išvadavo Lietuvą, tai ją pratęse nuo Baltijos jurų ligi Vladivastoko."

Dori lietuviai gal būtų pykę už šį issireiškimą, bet matydami tame išreklamuotame "atstove" tik kanapiską čiučialą be minties ir be autoriteto, - nulydėjo į nuo scenos tik nusispiovimu.

- Tiesa, kad jūs nukryžiavote Lietuvą su savo raudonais saranciais. - pasigirdo balsai, bet komunaciai spruko su savo keista papūga, ir dabar Montreale eina gražus juokai, kad mūs komunisteliai jau visai eina prie bankroto.

Okey, jau jie ir savo graborių issireklamavo.

Matas Šilinis

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

MOTINOS DIENA PAMINĖTA.

Vytauto Didžiojo klūbo svetainėje, minėjo montrealiečiai "Motinos Dieną" su puikia programa ir su gausia publika.

Diena minėta 9 dieną gegužės, ir pažymetina, kad tą dieną daugiau parengimų lietuviai **kitur nerenge, juo toliau - tuo labiau pradeda samoningi Montrealo lietuviai kultureti ir vienytis.**

* * *

PRANEŠIMAS.

Šiuo pranešama gerb. Montrealo visuomenei, kad Kanados Lietuvių Taryba išnuomavo visai vasarai Ville La Salle ąžuolyno parką, kur kas sekmadienį bus rengiami pikninkai su įvairiomis programomis ir įdomumais.

Taryba ruošia parke sustatyti naujus stalus ir suolus, taipgi planuojama tureti savo virtuvę ir kiti patogumai.

Pirmas pikninkas įvyks 30 dieną gegužės - šio mėnesio pabaigoje, tad prašome visų Montrealo lietuvių nepamirsti 30 dienos gegužės ir atsilankyti į pirmą šio sezono pikninką.

REŽĖJAI.

* * *

Ąžuolyno parko reikalais: leidimu, stalų ir suolų padirbimu; taipgi visą pikninkų seimininkyste - vadovauja Villasaliečiai. Jų prieky darbščiausi mūsų vadai: p. Jonas Leknickas, p. Dunčikas, p. Kuprevičius, Zabiela, Jasutis, Škuda, Matulis ir kiti.

* * *

GEGUŽINĖS PAMALDOS.

Per šį visą gegužės mėnesį, lietuvių Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje - įvyksta labai gražios gegužinės pamaldos 8 valandą vakare.

Pamaldas laiko vietinis klebonas kun. J. Bobinas, pritariant chorui ir gražiai miniai maldininkų.

Gražu ir kilnu, kai vakaro prieblandoje plaukia šventi garsai:

"Sveika, Marija,
Dievo Motina;
Kaip saulė šviesi,
Kaip siela gryna..."

Čia prisimena Lietuva, kur kiekvienam kaime renkasi nuvargę žmonės, suneša pievų gėles Marijai, ir suklaupę su visais kaimynais dalinasi maldomis.

O, Lietuva! Kas dabar puošia tavo lūšnų paveikslus, ką kalba šių gegužės dienų vakarai?

* * *

PARAŠĖ IR SUKOMPOZAVO.

Mūsų kuklus ir tylus menininkas Kazimieras Žiziūnas, sukūrė ir sukompozavo puikų ir žavingą kūrinį "JAUNIMO MARŠAS".

Garbė p. Žiziūnui, kurs viš išeina su gražesnėmis meno rožėmis, ir mus apdalina pasigrožėjimui.

Apie šį "Jaunimo Maršą", teks parašyti kitoje "Nepriklausomos Lietuvos" laidoje.

Dabar, linkint autoriui laimės ir sveikatos - ten kitame kambary užia pijano klavišai, skandina sielą į nemarias muzikos bangas.

Klausutė

* * *

LIETUVIŲ AUTORIŲ KNYGOS

Montrealo miesto didžiausiame knygynė yra išstatytos mūsų lietuvių rašytojų knygos anglų kalboje. Tai Antano Vaiciulaičio "Outline History of Lithuanian Literature"; ir Aniceto Simučio "The Economic Reconstruction of Lithuanian after 1918".

Šiomis knygomis labai susiįdomavo knygyno lankytojai ir noriai jas skaito.

Gerai būtų, kad daugiau panašių knygų patektų į didelių miestų knygynus.

* * *

SVEČIAI IŠ BOSTONO.

Šiomis dienomis lankosi Montreale jauna porelė iš Bostono, tai p. Juozo ir Onutės Kuprevičių giminės, kurie praleidžia Kanadoje "medaus mėnesį".

P. Kuprevičiai yra uolūs Kanados Lietuvių Tarybos veikėjai.

Kaip jaunavedžiams, taip ir p. Kuprevičių šeimai, linkime laimės ir pasisekimo.

* * *

CENTRO PIRMININKAS TORONTE.

Praeitą savaitę lankėsi Toronte K.L.Tarybos centro pirmininkas Antanas Navickas, kurs buvo nuvykęs į Toronto K.L.T. skyriaus visuotiną susirinkimą.

P. Navickas parsivežė ne tik gražių įspūdžių, bet ir gražią auką "Nepriklausomos Lietuvos" žurnalui. Aciu Torontiečiams!

* * *

VILLE LA SALLE ŽINIOS.

Kanados Lietuvių Tarybą pikninkams vietą paeme tame paciame ąžuolyne, kaip ir praeitais metais galę pirmos Ave.

Prasome lankytis. Pakvepuosite tyru oru ir sykiu paremsite grynai lietuvišką darbą.

* * *

P. Škudų sūnus Bronius savanoriu įstojo į jurininkus. Kol kas tarnauja Quebeke ir kas antra savaite aplanko savo tevelius.

* * *

Velykų švenčių proga, Viktoras Naikelis kuris tarnauja Aviacijoje, aplankė savo jauną žmoną ir tevelius.

* * *

P. Rokų sūnus Antanas, labai rimto būdo vaikinas. Jis tarnauja Kanados kariuomeneje signalistu ir šiuo laikotarpiu yra apsistojęs Vancouvery.

Velykų šventos praleido Ville La Salle pas savo tevelius.

** ** **

P. Baltakiai susilaukė gražaus ir sveiko sunelio, kuris labai ramiai auga nevargindamas savo tevelių.

Linkime, kad p. Baltakiai naujagimį išaugintų gražioje lietuviškoje dvasioje.

** ** **

P. Kinderių sūnus Albertas buvo truputį susirgęs, bet dabar jau sveiksta ir rengiasi grįsti į savo darbą. Linkime sveikatos ir gero pasisekimo.

* * *

P. Matuliai persikraustė į savo gražius ir didelius namus ir žadejo pakviesti visus pažįstamus į įkurtuvių balių.

Laukiame!

* * *

Ville La Salle kolonija, kas metai lietuviais vis padaugeja. Ir šiemet, nors persikraustymas buvo suvaržytas, bet vistiek trys lietuvių seimos į Ville La Salle koloniją atsikraustė.

VILLASALIETĖ.

* * *

SVEČIAS IŠ ROUSES POINT.

Gegužės pradžioje, lankėsi ir sveciavosi Montreale gabus jaunuolis Viktoras Širvydas, kurs studijuoja Amerikoje aukštesnįjį mokslą.

Viktoras aplankė vietinį klebona kun. J. Bobiną, taipgi lankėsi "Nepriklausomos Lietuvos" redakcijoje, kur susitiko su draugais, ir palikęs apie save gražią redakcijos nuomonę - išvyko pas savo tevelius Vytautą ir Onutę Širvydus.

Viktoro tevelis Vyt. Širvydas, neseniai išleido labai vertingą savo tevelio biografijos knygą, kurioje įdeta nemaža prakaito ir triuso, bet pasiryžimas viską nugalejo.

Linketina, kad ir ponas Viktoras duotų savo talentų Lietuvai ir lietuviams.

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

YRA RENGIAMAS DIDELIS FESTIVALIS

Šių metų 1 dieną liepos, "Stadium'e" prie kampų Delormier ir Ontario gatvių esančiame; įvyks didžiulis Alijantų tautų festivalis.

Festivalį ruošia žymūs autoritetai, kurie pakviete visas Alijantų tautas ruostis aukščiau minetai dienai.

Į šį didžiulį festivalį, yra pakviesti ir lietuviai su savo chorais, miniomis ir sava veliava.

Kaip girdėti, lietuviai gana energingai ruošiasi dalyvauti. Šį klausimą svarsto ir Kanados Lietuvių Taryba, ir vietinė Šv. Kazimiero parapija, ir tikimasi, kad festivale tikrai dalyvausime ir parodysime savo šalies meną ir ryžtingumą.

Festivalio vadovybė žada duoti lietuviams eilę suolų, kur bus iškelta mūsų trispalve veliava tarpe kitų, ir neužmirškime pirmą dieną liepos - po savo veliava skaitlingai susirinkti ir pasigrožėti savo tautos menu ir kitų tautų menu ir kultūra.

Į festivalį įėjimas veltui. tad prašome pasinaudoti šia proga ir neatsilikti nuo kitų.

Kitame "N.L." numery, bus gana plačiai tuo klausimu parašyta.

* * *

PALIKO MONTREALĄ.

Uoli ir nenuilstama p.p. A. S. Pundžių šeima, kuri daug dirbo Kanados Lietuvių Taryboje Montrealė, šio mėnesio pradžioje išsikėlė gyventi į Torontą.

Gaila mums montrealiečiams, bet mes tikrai dar netikim, kad Jūsų, Brangieji, netekome.

Geros laimės ir sveikatos.

* * *

ATSILIEPĖ SESUO.

Anglijoje, Londone gyvenanti virš trisdešimts metų M. Baratinskienė - Marijos Aukštaitės vyriausioji seserė, šiomis dienomis atsiliepė į Montrealą su pirmu laišku.

P. Baratinskienė išvažiuodama į Londoną iš Lietuvos, paliko Aukštaitę dviejų mėnesių amžiaus - lopšely... nuo to laiko praėjo daug metų, ir tik mintyse galvota, kad yra kur tai nepažįstamoji sesuo - miela ir brangi. Nekartą ilgėtasi, svajota. Bet, šiomis dienomis - atėjo laiškas.

Ponia Baratinskienė išauginus labai gražią šeimą. Keturi sūnūs tarnauja Anglijos kariuomenėj. Vieni ant laivų, kiti tolimuose kautynių kontinentuose.

Jauniausioji duktė išbuvusi vienuolyne tris metus, ruošėsi šventimams, bet gavusi velionę gavo ir sunkią operaciją, - nekilo nuo operacijos stalo. Gailą jaunos ir gražios vienuolės, dėl kurios teko skaudžias valandos iškenteti ir jos motinai.

Geros laimės poniai Baratinskienei, kad ji būdama našlė išaugino gražią ir pavyzdingą šeimą. Ilgus metus ji liūdi dėl savo vyro mirties, kurs žuvo mainų katastrofoje. Su juo labai gražiai sugyveno ir mylėjosi: turi jo dovanas gautas už kiekvieno sūnaus gimimą žiedais, už kiekvieną vis brangesnių deimantų akimis.

Kai pasirodo, tai mūs mielų lietuvių - pilna po apskritą pasaulį. Ne tik mes grumiamės dėl laisvės ir žmoniškumo, bet ir mūs broliai ir seserys su savo šeimomis - tuo pačiu gyvena.

Tegyvuoja visi dori pasaulio lietuviai!

* * *

Nepriklausoma Lietuva

JAUNAS GABUS STUDENTAS.

Albertas Norkeliūnas, kurs lanko D'Arcy McGee aukštąją mokyklą, šiomis dienomis aplankė "N.L." redakciją.

Šis gabus jaunuolis studentas, dabar ruošiasi prie ketvirtos klasės kvotimų, ir mano stoti į penktąją.

Jo užsibrėžimas studijuoti inžineriją.

Geros laimės, Albertuk!

Mokslas - didžiausia ir naudingiausia šviesa.

Alberto tėvelis yra uolus Vytauto klūbo veikėjas ir puikus lietuvis. Daug dirba dramos ir dainos sritije. Jo motinėlė ponia Norkeliūnienė, - tyli ir darbšti bitutė. Ji priklauso keliose dorose draugijose, yra uoli narė K.L.T. Moterų sekcijoje.

P. Norkeliūnai augina ir vienturtę dukrelę, kuri greičiausia eis šlaugių mokslus.

Geros laimės.

* * *

DIDŽIAUSIAS KREDITAS!

Leonui Gudui, kurs nenuilstamai dirba prie "Nepriklausomos Lietuvos" darbo.

Pas šį vyrą - geležinės valios jėga. Garbė ir padėka Jums, Pone Leone, už tiek pasiaukojimo ir nepavaduojamo triuso. Garbė ir padėka Jūsų bendrininkams p. Baguziui ir kitiems.

* * *

MŪSŲ LIGONIAI.

Jau kuris laikas kai sunkiai serga p. Antanina Keblinskienė. P. Keblinskienė yra labai malonaus būdo moteris. Daug veikusi Šv. Elžbietos ir kitose parapijinėse draugijose.

Linkime sveikatos.

* * *

Serga sunkiai Magdalena Naruševičienė, vietinės lietuvių parapijos Komiteto pirmininko žmona. P. Naruševičienė yra kukliutė lietuvė ir pavizdinga motina.

Linkime greitai pasveikti.

* * *

Ilgas laikas sunkiai serga p. Andriukaitis, daktaro Vytauto tėvelis. Gal sūnaus pastangos padės išgelbėti daug dirbusio ir vargusio senuko gyvybę, kurs buvo darbštumo pavyzdys.

P. Andriukaitis visą laiką buvo Šv. Kazimiero parapijos gynėjas ir bažnyčios Komiteto narys.

* * *

Serga sunkiai Viktoras Šerkšnys, ir sunkiai tapo sužeistas Masys Jonas. Abu šie ligoniai randasi General ligoninėj.

* * *

VEDYBOS.

Jauna ir graži panelė Anastazija Tamašauskaitė, ištekėjo už Mykolo Boluk'o.

Jų šliūbas bus 3 dieną birželio.

* * *

PAVASARIS.

Montreale visomis jėgomis prasijuokė pavasaris. Ilgai buvo šalta, niūru ir vėjuota.

* * *

Montreal, gegužės mėn., 1943.

NETIKĖTUMAS!

Tik šiandien netikėtai teko sužinoti, kad mūsų uolusis "Nepriklausomos Lietuvos" bendradarbis p. Elegijus Narušis apsivede su panele Onute Jackevičiute, kuri ne taip seniai lankėsi Montreale.

Kaip Elegijui, taip ir Onutei Narušiams, linkime sauletos laimes jų gyvenime; taipgi tikimes, kad savo rastais - mus visuomet atsiminsite.

Širdingiausio pasisekimo!

* * *

SUKAKTUVĖS.

Šių metų 25 dieną, sueina lygiai keturiolika metų, kai tapo įšventintas į Kunigystes Sakramentą mūsų vietinis klebonas Kun. J. Bobinas.

Primicijos buvo puošnios ir iškilmingos Šv. Jokūbo Katedroje Montreale.

Pirmas šv. mišias atlaikė gerb. Jubiliantas 26 dieną gegužes men., 1930 metais.

Dievo palaimos, sveikatos ir geresnes, sauletesnes laimes linketina!

* * *

ŠIUO LAIKOTARPIU.

Šv. Kazimiero parapijos klebonija, apsirengia naujesniu rūbu - maliavone, arba issidazymu.

Ne taip seniai buvo baigtas bažnycios remontas, dazymas ir pertvarkymas, dabar klebono rūpesniu ir Komiteto pritarimu; pagražinama vietine klebonija.

* * *

PARAPIJOS CHORAS.

Kazimiero Žižiūno vadovaujamas choras, paskutiniu laiku susilaukė naujų narių.

Kaip vaikinams, taip ir mergaitems, didele garbe priklausyti prie chorų, paremti giesmes ir dainos meną, kurs kelia siela į aukštesnius pasaulius, tik vienai sielai žinomus ir suprantamus.

Prasome jaunimo pamylėti giesmę ir daina ypatingai savo tautos; ir ją paremiant - prisidekite prie chorų savo balsais ir visapusiška parama.

Kurie dar nepriklausote prie Kazimiero Žižiūno vadovaujamo choro, yra visuomet proga prisirašyti, ir visuomet esate laukiami.

* * *

KRIKŠTAI.

Šių metų balandžio 24 dieną, Julijai Vasiliauskaitei ir Douglas Willitts - gime graži ir sveika dukrelė, kuri per sv. krikštą gavo vardą: Bernardina.

* * *

Šių metų gegužes 9-tą dieną, tapo pakrikštyta Juzefa-Petronėle, Viktorijos Kazakevičiūtes ir jos vyro J. Lanksciaus dukrele.

Kaip naujagimei, taip ir jos teveliams linkime laimes ir sveikatos.

* * *

Šeima gražiausias tautu vainikas, šeima ryšys tarp žemes ir dangaus.

* * *

PUIKUS KONCERTAS

RAŠO A. NAVICKAS

Sugrįžus iš Toronto, negaliu nurimti neparašęs bent trumpai kas paliko man giliausią įspūdį - tai daina! Daina, kurią tinkamose meno aukštumose pastatęs yra gerb. "Aušros" choras Toronte.

Kitų įspūdžių nerašysiu, nes ir šiuos vos suspėsiu, mat "Nepriklausoma Lietuva" - jau beveik visa spaudoje, tad nors skubotai čia paduosiu keletą minčių.

Šių metų 15 dieną gegužės, Toronto "Aušros" choras, surengė labai įspūdingą ir gražų koncertą. Visas parengimas susidėjo vien iš gražių lietuviškų liaudies dainų. Pagirtina! Kad, Toronto "Aušros choras taip gražiai sudainuoja ir palinksmina visuomenę savo gražiais, žavingais balsais. Nekartą kas yra girdėjęs Toronto "Aušros"chorą dainuojant, visuomet džiaugsmingai atsiliepia apie jį, ir su pasitenkinimu kalba, kad tai tikrai meniškai išpildoma mūsų daina.

Dabar, kada choras yra po vadovybe ir lavinimu jauno, gabaus choro vedėjo, Louis Pociaus, susilaukia dar daugiau kredito ir pagarbos. Nes p. Pocius puikiai supranta muziką ir dainos kultūrą.

Aukščiau minėtą dieną, prisirinko publikos pilna salė, ir visi su nekantrumu lauke pradžios. Apie 9-tą valandą "Aušros" choro pirmininkas Pocius, pasirodė estradoje ir tarė kelis žodžius visuomenei. Programą vedė labai sugebanciai, perstatydamas kiekvieną dainą ir jos reikšmę.

Pirmiausia sugiedota Lietuvos Himnas. Antra, "Ar tu žinai, mano broli?". Šiai dainai pritarė smuiku panelė Maryte Pociūtė ir solo Edna Evask.

Po to, dainavo visas choras puikiai ir gražiai. Vėliau, išėjo solistė ponia Užemeckienė, kuri gražiai ir romantiškai sudai-

Montreal, gegužės mėn., 1943.

navo "Vilijos Kalnai" ir "Bučkis". Po to, buvo duetas. Žavingai dainavo p. Derviniene ir J. Jokubynas "Neskink sau rožes". Puikiai solo padainavo P. Jokubynas "Lopšine"

Septintame skyriuje P. Roze Marija piano accordia. 8-ta, viso choro daina. 9-ta "Ei pasauli, mes be laisves nenurimsim!" 10 kvartetas P. Edna Vaskelyte, p. M. Pazukeviciute, Ponia Pociene, panele Gene Jokubynaite "Dobilai".

11 buvo duetas p. E. Vaškelytė ir p. Batkienė - dainą iš anglų operetes. Po to buvo pertrauka.

Po pertraukos buvo dainuojama sekančios dainos: Visas choras sudainavo "Tu ir Aš". Po to, p-le Maryte Pociute smuiku, p-le Onyte pociute pijanu... jos suzavejo publiką jautriausiai, kuomet pasirode dvi jaunos gražios sesutes labai pagirtinai ir graziai.

Pagirtina ir gražu, kad šios dvi lietuvaitės ne tik dalyvauja ir skambina lietuvių parengimuose, bet ir kitataučiuose pasirodydamos - kelia Lietuvos vardą.

P. Leopoldina Pichler viena iš geriausių Toronto dainininkių, dainavo Strausso "Mėlynas Dunojus", "Norvegų Šokis", "Merginos Troskimas" ir "Miegok, Kūdikėli" dainavo lietuviškai.

Pagirtinai sudainavo visas choras "Tryptinis", ir paskutiniausiai vel, "Ar Tu Žinai Mano Broli".

Pabaigoje, sugiedota "God, Save the King" choro ir solo lydėjo P. Edna Vaskeliute.

Po dainų, buvo iteiktas labai gražus gyvų gėlių bukietas, nuo ponios Pocienes "Aušros" visam chorui.

Garbė "Aušros" choro vadovybei, garbė choristams, solistams, duetistams, smuikininkei ir pijano lydėtojams.

Šis koncertas paliko many neužmirštamus malonius atsiminimus, kurių retai pasitaiko gyvenime.

Po koncertui - buvo šokiai iki 12 valandos nakties. Po šokių, visi su labai pakeltu ūpu skirstesi kalbedamiesi apie graziausius įspudžius ir malonumus.

Mes, Montrealo lietuviai, atsimindami "Aušros" choro pasirodymą Montreale, tikimes, kad ir vel kada nors mus aplankysite, ir suteiksite mums malonumo išgirsti Jūsų graziausios dainos meną.

A. Navickas.

* * * *
* *
*